

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 22. europaudvalgsmøde

Mødedato: fredag den 15. marts 2024

Tidspunkt: kl. 08.45

Sted: vær. 2-133

Dagsorden

Den 14. marts 2024

- L 1. Politisk drøftelse og afgivelse af betænkning over B 62 (om lange dyretransporter)
 - B 62 – Bilag 3 (udkast til betænkning)
 - KOM (2023) 0770 – Bilag 2 (opsummering af møde i MOF vedr. forslag om beskyttelse af dyr under transporter)

- L 2. Meddelelser fra formanden

- 3. Rådsmøde nr. 4013 (udenrigsanliggender) den 18. marts 2024
 - Forelæggelse ved udenrigsministeren
 - Rådsmøde 4013 – Bilag 1 (samlenotat)
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

- 4. Rådsmøde nr. 4014 (almindelige anliggender) den 19. marts 2024
 - Forelæggelse ved udenrigsministeren
 - Rådsmøde 4014 – Bilag 1 (samlenotat)
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

- 5. Forelæggelse af den årlige handelspolitiske redegørelse
 - Forelæggelse ved udenrigsministeren
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)
 - EUU alm. del (20222) – Bilag 408 (udvalgsmødereferat side 529, årlig handelspolitisk redegørelse 2023 forelagt 17/3-23)

- FO 6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om jordbundsovervågning og jordbundsmodstandsdygtighed
Forelæggelse ved miljøministeren
– *Nyt forhandlingsoplæg*
KOM (2023) 0416
KOM (2023) 0416 – Bilag 3 (samlenotat)
KOM (2023) 0416 – Bilag 4 (internt notat om forhandlingsoplæg)
EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)
EU-note (20231) – E 4 (EU-note af 5/10-23)
EUU alm. del (20231) – Bilag 268 (udvalgsmødereferat side 15, senest behandlet i EUU 15/12-23)
7. Rådsmøde nr. 4015 (miljø) den 25. marts 2024
Forelæggelse ved miljøministeren
Rådsmøde 4015 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)
8. Kommissionens forslag til ændringsbudget 1 til EU's 2024-budget
Forelæggelse ved miljøministeren
– *Orientering*
KOM (2024) 0080
KOM (2024) 0080 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)
EUU alm. del (20231) – Bilag 71 (udvalgsmødereferat side 1279 FO, forhandlingsoplæg vedr. MFF forelagt EUU 29/9-23)
9. Kommissionens omnibusforslag, der regulerer bevillingerne for en række EU-programmer
Forelæggelse ved miljøministeren
– *Orientering*
KOM (2024) 0100 og KOM (2024) 0301
KOM (2024) 0100 – Bilag 1 (samlenotat)
EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)
EUU alm. del (20231) – Bilag 71 (udvalgsmødereferat side 1279 FO, forhandlingsoplæg vedr. MFF forelagt EUU 29/9-23)
10. Rådsmøde nr. 4015 (miljø) den 25. marts 2024
Forelæggelse ved klima-, energi- og forsyningsministeren
Rådsmøde 4015 – Bilag 2 (samlenotat)
EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)
- L 11. Eventuelt

Der vedlægges foreløbig oversigt over de under punkter 3, 4, 7 og 10 nævnte møder.

Praktiske oplysninger:

Hvor intet andet er angivet, afholdes Europaudvalgets ordinære møder for åbne døre. Tilmelding for tilhørere skal ske *senest kl. 12.00 dagen inden mødet* ved Europaudvalgets sekretariat (europaudvalget@ft.dk; tlf. +45 33 37 36 10). Der vil være pladsbegrænsning.

Anvendte forkortelser:

FO =Forhandlingsoplæg
L =Lukket behandling

Rådsmøde nr. 4013 (udenrigsanliggender) den 18. marts 2024

1. Ruslands aggression mod Ukraine
 - *Politisk drøftelse*
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 363 (udvalgsmødereferat side 16, senest behandlet i EEU 9/2-24)
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 69 (udvalgsmødereferat side 1239 FO, forhandlingsoplæg vedr. bistandsfond forelagt 22/9-23)
2. Belarus
 - *Politisk drøftelse*
3. Situationen i Mellemøsten
 - *Politisk drøftelse*
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 363 (udvalgsmødereferat side 17, senest behandlet i EEU 9/2-24)
4. Eventuelt
5. Siden sidst

Dagsordenspunkterne hører under Udenrigsministeriets ressort.

Rådsmøde nr. 4014 (almindelige anliggender) den 19. marts 2024

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 21.-22. marts 2024 (udkast til konklusioner)
 - *Politisk drøftelse*
 - Det Europæiske Råd 21-22/3-24 – Bilag 3 (udkast til konklusioner)
 - Det Europæiske Råd 21-22/3-24 – Bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)
 - Det Europæiske Råd 21-22/3-24 – Bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

2. Europas fremtid
 - *Politisk drøftelse*
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 171 (udvalgsmødereferat side 25, senest behandlet i EUU 10/11-23)

- * 3. Det europæiske semester 2024
 - *Udveksling af synspunkter/Præsentation ved formandskabet*
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 303 (udvalgsmødereferat side 21, senest behandlet på økofin 12/1-24)

4. Eventuelt

5. Siden sidst

Alle dagsordenspunkterne hører under Udenrigsministeriets ressort.

* Dagsordenspunktet forventes ikke forelagt mundtligt.

Rådsmøde nr. 4015 (miljø) den 25. marts 2024

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om revision af affaldsrammedirektivet
 - *Politisk drøftelse*
 - KOM (2023) 0420
 - EUU alm. del (20231) – Bilag 131 (udvalgsmødereferat side 82, senest behandlet i EUU 13/10-23)

2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om forebyggelse af tab af plastgranulat for at reducere mikroplastforurening
 - *Politisk drøftelse*
 - KOM (2023) 0645

3. Meddelelse om Europas klimamål i 2040 og vej til klimaneutralitet i senest 2050 med henblik på at opbygge et bæredygtigt, retfærdigt og velstående samfund
 - *Politisk drøftelse*
 - KOM (2024) 0063
 - EU-note (20231) – E 17 (EU-nyt af 7/2-24)

4. Eventuelt

5. Siden sidst

Dagsordenspunkt 1-2 hører under Miljøministeriets ressort. Dagsordenspunkt 3 hører under Klima-, Energi- og Forsyningsministeriets ressort.

Europaudvalget

Referat af 22. europaudvalgsmøde

Dato: fredag den 15. marts 2024

Tidspunkt: kl. 08.45

Sted: vær. 2-133

Til stede: Niels Flemming Hansen (KF) formand, Henrik Møller (S) næstformand, Karin Liltorp (M), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Alexander Ryle (LA), Alex Ahrendtsen (DF), Marianne Bigum (SF), Søren Søndergaard (EL), Christian Friis Bach (RV) og Theresa Scavenius (UFG).

Desuden deltog: Udenrigsminister Lars Løkke Rasmussen, miljøminister Magnus Heunicke og klima-, energi- og forsyningsminister Lars Aagaard.

L Punkt 1. Politisk drøftelse og afgivelse af betænkning over B 62 (om lange dyretransporter)

B 62 – Bilag 3 (udkast til betænkning)

KOM (2023) 0770 – Bilag 2 (opsummering af møde i MOF vedr. forslag om beskyttelse af dyr under transporter)

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

L Punkt 2. Meddelelser fra formanden

Punktet blev behandlet for lukkede døre.

Punkt 3. Rådsmøde nr. 4013 (udenrigsanliggender) den 18. marts 2024

Rådsmøde 4013 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Alle punkter forelægges til orientering.

1. Ruslands aggression mod Ukraine

– *Politisk drøftelse*

EUU alm. del (20231) – Bilag 363 (udvalgsmødereferat side 16, senest behandlet i EUU 9/2-24)

EUU alm. del (20231) – Bilag 69 (udvalgsmødereferat side 1239 FO, forhandlingsoplæg vedr. bistandsfond forelagt 22/9-23)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Denne gang ventes især fokus på EU's militære støtte.

Vi vil først og fremmest kunne glæde os over, at der nu er enighed om en ny militær bistandsfond til Ukraine. Den forventes formelt vedtaget på rådsmødet. Den militære bistandsfond er helt central i EU's samlede sikkerhedstilsagn. Derfor har vi en forventning og et ønske om, at sikkerhedstilsagnene snart kan komme på plads. EU's sikkerhedstilsagn skal sammen med bilaterale sikkerhedstilsagn, herunder Danmarks, levere langsigtet og rettidig støtte til Ukraine.

På den korte bane er det helt afgørende, at vi ser på alle muligheder for at få mere ammunition til Ukraine. Vi har fra dansk side gjort vores for at donere og indkøbe artilleriammunition, og vi presser på for, at der gøres mere. Samtidig haster det med at få opbygget den europæiske forsvarsindustri, så vi ikke igen står i samme situation.

Det er også muligt, at drøftelsen vil berøre sanktioner. Der arbejdes dels på sanktioner som reaktion på Aleksej Navalnyjs død. Vi ser hele tiden på, hvordan sanktionerne mod Rusland kan styrkes. Her har vi fra dansk side sammen med flere lande opfordret til yderligere tiltag, som forhåbentlig kan blive til en kommende 14. sanktionspakke.

Karin Liltorp (M): Vi har heldigvis allerede masser af sanktioner mod Rusland. Hvilke yderligere sanktioner overvejer man at indføre?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Sanktionsarbejdet er som en vandslange, der er gået hul på, og som man må prøve at lappe. Det handler i høj grad om at se på omgængelsesspørgsmålet. Vand finder sin vej, og det gør varer fra Rusland også. EU's sanktionsudsending, David O'Sullivan, gør et stort stykke arbejde.

Søren Søndergaard (EL): Jeg håber, at Vladimir Putin og Donald Trumps agent i EU Viktor Orbáns melding om, hvad Donald Trump vil gøre, hvis han bliver valgt til præsident, fører til en diskussion af, hvad man bliver nødt til at forberede sig på.

Jeg forstår ikke terminologien omkring sanktionerne. Der står i samlenotatet: »Ydermere støtter regeringen op om de hårdest mulige sanktioner, der kan opnås enighed om i EU«. Det lyder fornuftigt, og jeg forstår udenrigsministerens billede med hullet i slangen – problemet flytter sig hele tiden. Men der står derudover: »Regeringen støtter dertil nye sanktioner relateret til demokrati- og menneskerettighedssituationen i Rusland«. Det forvirrer mig. Hvis man går ind for hårdest mulige sanktioner, hvad skal man så med nye sanktioner? De nye hører vel ind under de hårdest mulige? Eller er der nogle sanktioner, der er hårdere end de hårdest mulige? Der er opstået forvirring om det, at man hele tiden indfører nye sanktioner. For nogle kan de virke som lapning af hullerne i slangen, mens de for andre kan det virke som optrapning. Kan udenrigsministeren gøre os klogere på det?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Vi har forskellige sanktionsregimer, og det er et politisk-diplomatisk våben, om man vil. Der kører bl.a. diskussioner om, at menneskerettigheds-sanktionsregimet mod Rusland i lyset af Aleksej Navalnyjs død skulle skifte navn. Det gør ikke hverken sanktionerne hårdere eller mindre hårde, men det sender et signal. Derfor er der forskellige spor, hvor det ene handler meget om Ukraine, og det andet handler om menneskerettigheder. Sporene har forskellige sigter, og det kan i princippet føre til, at visse personer eller entiteter kan være på flere forskellige lister og blive sanktioneret af flere forskellige grunde.

Niels Flemming Hansen (KF): Udvalget har været på rejse til Ukraine, og en af udfordringerne, der blev drøftet – og som Frankrigs præsident, Emmanuel Macron, har italesat – er behovet for mandskab og personel. Der kan vi selvfølgelig ikke bidrage, for så ville det være en NATO-mission, men hvad gør man sig af tanker i EU på rådsmøderne? Kan vi gøre andet? Kan vi f.eks. hjælpe med at få arbejdskraft ind i landet, så de kan få flere soldater ud? Det er en relativt svær situation, de står i.

Theresa Scavenius (UFG): Der sker ret store udviklinger, som hele tiden giver fornyede og relevante diskussioner. Grundlæggende mener jeg, at vi har en for ensidig tilgang fra dansk side.

Jeg deltog for nylig i et interparlamentarisk møde om EU's udenrigs- og sikkerhedspolitik. Det var et virkelig spændende, men også skræmmende møde. Min fornemmelse var, at den herskende politiske konsensus i øjeblikket er den totale krig mod Rusland. Den nuværende oprustning sker i en meget stærk konfrontation med Rusland, hvor det handler om, at Rusland skal udslettes fuldstændigt både økonomisk og militært, men man har ikke nogen realistisk forståelse af, hvad Napoleon og Hitler har forsøgt tidligere. Det er altså ikke realistisk. Rusland er vores nabo, og vi skal finde et leje, hvor vi kan sameksistere. Jeg synes, at oprustningen og snakken om permanent total krig er ekstremt farlig. Deler regeringen det ensidige fokus på den militære løsning på krigen frem for i højere grad at tale om de politiske løsninger?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Vores tilgang til Rusland med motiv om at udlette Rusland er ikke et billede, jeg kan genkende overhovedet. Vores tilgang til Rusland er, at vi responderer på Rusland, som i strid med folkeretten invaderer Ukraine, og som i øvrigt på forskellige vis sender skræmmende signaler – og endda udfører skræmmende handlinger – i relation til andre frontlinjestater. Man har brugt migration som en slags våben over for Finland, og de har en leder, som skal til valg i de kommende dage. Det bliver interessant at se, om han bliver genvalgt, men det gør han jo nok. Det er i det lys, vi fra dansk side er kommet med udmeldinger om at øge

vores forsvarsbudget osv. Det er ikke en aggression, det er forsvar af vores egne territorier og værdier. Så jeg ved ikke, hvem der har det ensidige billede, Theresa Scavenius manede frem.

Til Niels Flemming Hansen: Det bedste, vi kan gøre, er at respondere på Ukraines ønsker til os, og det handler entydigt om ammunition. Der er overvejelser i Ukraine om rekruttering til deres eget forsvar og spørgsmålet om den ukrainske diaspora, men det er Ukraines overvejelser. Det kan vi ikke handle på.

Niels Flemming Hansen har ret i, at en anden dimension er selve samfundets sammenhængskraft og økonomiske formåen, og derfor har den danske tilgang fra starten været de tre spor i Ukrainearbejdet. Jeg synes, vi skal være stolte af alle tre spor, især af genoprettelsesaspektet og understøttelsen af virksomhedssamarbejde, som er relativt unikt, fordi det er en horisontal tilgang. De fleste andre lande, der har engageret sig, har gjort det mere sektorspecifikt. Den danske tilgang er ved at danne skole. Senest har en af de fremtrædende ukrainske ministre for nylig annonceret, at andre lande er på vej til at lave den type lande-region-samarbejde, som vi har med Mykolajiv.

Formanden (Niels Flemming Hansen): Udvalget har været på rejse til Ukraine og set, hvor hurtige de er til at genopbygge efter bombninger. Det er en stor del af den selvopholdelsesdrift, som ukrainerne besidder. Det er ret unikt.

Theresa Scavenius (UFG): Danmark har haft en ledende position både inden for det militære spor og virksomhedssamarbejde, og derfor kunne vi også have det inden for det tredje spor, for det er der brug for. Det er en opfordring.

Stemningen blandt parlamentarikerne på det interparlamentariske møde var, at oprustningen er okay, selv hvis det fører til en permanent krig.

2. Belarus

– Politisk drøftelse

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg forventer især fokus på menneskeret-tighedssituationen i landet og regimets involvering i Ruslands krig mod Ukraine. Det vil også være en anledning til at drøfte det nylig overståede parlaments- og lokalvalg i Belarus den 25. februar 2024. Valgene blev afholdt under massiv kontrol fra belarusiske myndigheder, og flere oppositions-partier blev nægtet tilladelse til at stille op. Samtidig benyttede Aleksandr Lukasjenko anledningen til at erklære, at han vil genopstille til endnu en 5-årig periode ved præsidentvalget i 2025.

Der er med andre ord ingen udsigt til et kursskifte fra regimet. Tværtimod. Jeg håber derfor på en grundig drøftelse af, hvilke midler vi kan tage i brug. Her forventer jeg, at yderligere sanktioner vil stå centralt – det bakker regeringen op om.

Et andet vigtigt element vil være, hvordan vi fortsat kan støtte den belarusiske opposition. Både dem, der er i eksil, men også de prodemokratiske kræfter, som fortsat er i Belarus. Vi skal gøre, hvad vi kan, for at give de modige demokratiforkæmpere i Belarus et håb og for at fastholde muligheden for et frit og demokratisk Belarus. Det handler også om at sikre accountability, altså at Lukasjenko og hans regime stilles til ansvar for deres menneskeretlighedskrænkelser og internationale forbrydelser, hvilket har været en dansk prioritet de seneste år.

Christian Friis Bach (RV): Det er en meget vanskelig balancegang. Der er ikke meget positivt at sige om Belarus andet end den helt fundamentale kendsgerning, at de ikke har blandet sig direkte i krigen i Ukraine.

Der er en kæmpe bevægelse i Belarus, der gerne vil noget andet. Jeg håber ikke, at man kommer til at indføre så hårde tiltag og sanktioner, at man skubber dem fra sig. Jeg tror, at der på sigt er en mulighed for at række ud til Belarus og få dem til at positionere sig anderledes. En alt for hård linje lige nu er en farlig strategi.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Der kan være mange grunde til at sanktionere Belarus. Vi har indtil nu lavet syv sanktionspakker siden 2004. Det bærende element i den danske deltagelse i sanktionsarbejdet er i høj grad Belarus' medvirken i situationen i Ukraine. Det er for at undgå, at der kommer smuthuller.

3. Situationen i Mellemøsten

– *Politisk drøftelse*

EUU alm. del (20231) – Bilag 363 (udvalgsmødereferat side 17, senest behandlet i EUU 9/2-24)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Situationen i Mellemøsten er desværre også et fast tilbagevendende punkt. Det skyldes selvsagt, at udviklingen stadig går den forkerte vej. Kampene i Gaza fortsætter. En stor del af befolkningen er internt fordrevet og lever i akut fødevarer- og sikkerhedsproblemer. Den bebudede israelske offensiv mod Rafah vil kun forværre den katastrofale humanitære situation.

På rådsmødet forventer jeg derfor stort fokus på, hvad vi fra EU's side kan gøre for at afhjælpe den humanitære katastrofe. Vi skal fortsat presse på for en humanitær våbenhvile og beskyttelse af de civile og af de humanitære nødhjælpsarbejdere. Og så skal vi især sikre, at mere nødhjælp når frem til civilbefolkningen.

Det er positivt, at der sker fremskridt i arbejdet med en maritim humanitær korridor fra Cypern – senest med USA's initiativ til at etablere en mole i Gaza, hvor nødhjælpen kan ankomme. Samtidig har EU for alvor engageret sig i det cypriske initiativ. Vi ser fra dansk side på, hvordan vi kan støtte op om arbejdet via bl.a. EU og FN. Det er dog fortsat adgang over land og gennem flere grænseåbninger, som er den mest effektive måde at få nødhjælpen frem på.

Drøftelsen forventes også at komme omkring andre aspekter af situationen i Mellemøsten. Jeg vil her fremhæve, at Danmark og en række andre medlemslande samt EU's højtstående repræsentant, Josep Borrell, har fordømt, at Israel tidligere på måneden igen vedtog en yderligere udvidelse af bosættelserne på Vestbredden. Bosættelserne er ulovlige i henhold til folkeretten, og nye udvidelser udgør en barriere for en tostatsløsning. Derfor har der været drøftelser om mulige sanktioner mod ekstremistiske bosættere. Det støtter vi – i tillæg til de sanktioner, EU har indført mod bl.a. Hamas.

Endelig vil jeg fremhæve arbejdet med EU's sømilitære operation i området (ASPIDES), som har til formål at beskytte den civile skibstrafik i Det Røde Hav. Operationen er nu igangsat, og fra dansk side har vi besluttet at bidrage med en officer til operationens hovedkvarter. Herudover vil vores fregat – mens den sejler i Det Røde Hav – bidrage med indirekte støtte.

Christian Friis Bach (RV): Regeringen skriver i samlenotatet, at der er divergerende holdninger i Rådet. Kan ministeren uddybe Danmarks præcise position? Josep Borrell har for nylig sagt, at Israel bruger sult som våben. Er udenrigsministeren enig i det? Og vil udenrigsministeren tage det op i forbindelse med drøftelserne?

Der er ved at blive gjort status på hvordan sagen ved Den Internationale Domstol (ICJ) vil spille ind i drøftelserne i Rådet.

Der er nu en retssag anlagt i Danmark for at se på våbeneksporten til Israel. Har udenrigsministeren kommentarer til det? Vil man i EU i lyset af Borrells udtalelser drøfte våbeneksport til Israel? Borrells udtalelser burde automatisk give anledning til en drøftelse om, hvorvidt man kan tillade sig at give tilladelser til våbeneksport til Israel i EU.

Er det planen – som der blev åbnet op for i det beslutningsforslag, som vi tilsluttede os – at overføre fregatten til EU-missionen, hvor den kan spille sammen med officeren?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Der er ikke en retssag i Danmark. Jeg er bekendt med, at en række organisationer har meddelt, at de vil udtage en stævning. Stævningen er ikke modtaget endnu.

Der kan være nogle, der bringer våbenspørgsmålet op, men jeg tror det ikke. Danmarks position er ret skarp. Vi har efter bedste evne forsøgt at bidrage til at fremme en skarp EU-position. Det lykkedes ikke sidst. Der fik vi en EU-26-erklæring, som dækker over, at der ikke er en fuldstændig uniform holdning til spørgsmålet om våbenhvile, sanktioner og bosættere. Vores spor er, at EU for balancens skyld burde følge det amerikanske eksempel med sanktioner mod ekstremistiske bosættere, ligesom vi har indført sanktioner imod Hamas. Men det kræver enighed at indføre sanktioner, og om vi kommer igennem med vores holdning, er uklart.

Vores vurdering er, at fregatten bliver i militæroperationen Operation Prosperity Guardian (OPG), som den er udsendt på. Det hænger sammen med, at mandatet og operationen medfører, at fregatten allerede skal sejle mod Danmark igen – så vidt jeg husker – den 22. marts 2024. Det er snart, så der er mest effekt i at lade den være, hvor den er. Jeg har i øvrigt i Nævnet redegjort for, hvordan der kan være en samarbejdskonstruktion, som gør, at den indirekte også kan bidrage til den anden mission, og derudover bidrager vi med en stabsofficer. Vi er altså med alle steder og er et af de få lande, der bidrager i alle tre operationer, der finder sted i Det Røde Hav. Vi deltager i den internationale koalition OPG, som har et defensivt mandat, i EU-missionen og i den amerikanskledede mere offensive operation.

Marianne Bigum (SF): I Udenrigsudvalget (URU) blev vi for nylig briefet om den humanitære situation i Gaza ved hjælpeorganisationerne, herunder Røde Kors. Det er jo frygteligt. De har aldrig oplevet noget lignende. 1,1 million børn – hvilket svarer til alle børn i Danmark – bor ikke hjemme. De er på flugt. Allerede nu dør børn på grund af hungersnød. Deres klare opfordring til os er, at vi ikke kan vente på, at havnen kommer. Der skal lukkes op for at få den humanitære hjælp ind. De fortalte også, at der er eksempler på, at der er brug for noget så simpelt som telte, fordi børn, kvinder og familier bor på gaden. Men når nødhjælpsorganisationerne skal over grænsen, kan de godt få teltlugene ind, men ikke teltpælene, fordi de kategoriseres som et produkt med dobbelt anvendelse – altså at det kan bruges som våben. Det nytter ikke noget. De børn har ikke 2 måneder til at vente på, at vi får bygget en havn. Selv når den er bygget, vil man kun kunne komme ind drypvis. Hvis vi skal gøre noget, skal hjælpen og mennesker ind over grænsen, så hjælpen kan blive uddelt og nå frem til de rigtige. Hvad tænker udenrigsministeren om det, og hvad kan vi gøre i EU?

Søren Søndergaard (EL): Jeg går ud fra, at Borrell deltager i rådsmødet. Hans meget klare – og objektivt korrekte – konstatering af, at Israel bruger sult som våben mod en befolkning, der kæmper for deres liv, kan give anledning til kritik på mødet fra f.eks. Ungarns premierminister, Viktor Orbán. Det kunne være interessant for udvalget at vide, hvordan udenrigsministeren vil gå ind i den diskussion. Vil udenrigsministeren deltage i kritikken af Borrell, eller vil udenrigsministeren give udtryk for, at det er en alvorlig situation, og at det desværre er korrekt?

Udenrigsministeren nævner bosættere og siger, at det vil komme op på mødet. Men med hvilket resultat? Hvor er den klare danske intervention? Selv amerikanerne – som jo ikke kan beskyldes for ikke at støtte Israel – har indført en restriktion for bosætterne. Hvordan vil det blive behandlet, herunder landenes muligheder for at indføre restriktioner? Som jeg husker Schengenreglerne, har man i landene ret til at indføre regler selv, hvis man opfatter det som helt afgørende. Det kunne være en mulighed, at en kreds af ligesindede lande oprettede en koalition af villige, der kan gå foran, hvis et enkelt eller få lande blokerer.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg er meget enig i Marianne Bigums beskrivelse, herunder at det kunne gøre en mærkbar forskel med flere grænseåbninger og ikke mindst en anden administration af de åbninger, der er. Det tager vi ret alvorligt, og vi har en tæt dialog med de danske nødhjælpsorganisationer for at identificere barriererne. Nogle af barriererne er dem, Marianne Bigum beskriver: Der er uklarhed omkring produkter med dobbelt anvendelse, der gør, at lastbiler kan opleve, at de bliver sendt tilbage. Det havde været bedre at vide på forhånd, hvad man må tage med over grænsen. Der er også en alt for lav barriere i forhold til definitionen af produkter med dobbelt anvendelse situationens alvor taget i betragtning. Det har vi søgt at kortlægge, og det er i høj grad nævnet, jeg orienterer om den slags sager. Vi har både kortlagt og præcist italesat det over for Israel. Vi har deltaget i to demarcher over for Israel inden for kort tid. En med kraftigt fokus på spørgsmålet om våbenhvile og en advarsel mod en landoperation i Rafah. En anden med fokus på nødhjælp, hvor vi har formidlet vores egen kortlægning af, hvilke barrierer der skal fjernes. Det presser vi hårdt på for. Det er alligevel positivt, at der ved siden af det er det amerikanske initiativ og det cypriotiske initiativ, som ikke står og falder med molen, men som klart har en større kapacitet, hvis den kommer.

Vi presser også hårdt på for sanktioner af de ekstremistiske bosættere. Vi sidder ikke og venter på, at andre taler om det. Det gjorde vi heller ikke på sidste møde, hvor det desværre ikke lykkedes at opnå en tilstrækkelig grad af enighed. Det skal vi give et nyt skud på mandag, og vi kommer til at arbejde aktivt for det, men jeg kan ikke love, at det vil lykkes, for der er forskellige positioner. Der er dog ikke så mange, der skal overbevises. Jeg betragter det ikke som en umulighed, at det lykkes.

Søren Søndergaard lægger til grund, at vi tager en bordrunde, hvor vi forholder os til Borrells bestemte formuleringer. Det tror jeg ikke vi skal have. Hvis vi gjorde det til en fast tradition at evaluere Borrells udtalelser, ville det blive nogle lange møder. Jeg er heller ikke sikker på, at det ville være frugtbart. Det afgørende er, at der er en fuldstændig uholdbar situation i Gaza med alt for høje drabstal og en forfærdelig fødevarer-situation. Israel har et ansvar – det skal italesættes, og der skal lægges pres på Israel. Sandsynligheden for, at der bliver lyttet, er større, hvis vi gør det med en fælles europæisk stemme. Det er det, vi bruger vores energi på.

Niels Flemming Hansen (KF): Jeg læste for nylig, at 70 pct. af den nødhjælp, der kommer ind i Gaza, bliver angrebet og taget i besiddelse af Hamas. Det er selvsagt et problem. Hvad har man tænkt sig at gøre for at beskytte nødhjælpen undervejs?

Theresa Scavenius (UFG): Grundlæggende mener jeg, at vi har en for ensidig tilgang fra dansk side. Udenrigsministeren siger, at der skal lægges pres på Israel, men hvordan skal det gøres konkret igennem EU? Hvilke instrumenter vil Danmark foreslå, at EU skal bruge? Det, at bosætterne skal sanktioneres, er kun et meget lille hjørne. Der er brug for en samlet politisk linje, og der er

masser af muligheder, såsom sanktioner i forhold til våben eller en generel pause af forskellige samarbejder. Det har vi gjort i forhold til Rusland i Arktisk Råd osv., hvor vi har pauseret deres deltagelse. Man kunne også lægge pres via den økonomiske politik. Hvis udenrigsministeren mener, at der skal lægges et pres på Israel, så må udenrigsministeren også forklare, hvad det pres præcis går ud på.

Christian Friis Bach (RV): Tak til udenrigsministeren og ministeren for udviklingssamarbejde og global klimapolitik for udbetaling til UNRWA (FN's hjælpeorganisation for palæstinensiske flygtninge i Mellemøsten) og for en helt igennem ordentlig og redelig proces. Hvem skal dele nødhjælpen ud? UNRWA er vores allerbedste bud. De kan netop sørge for, at nødhjælpen ikke falder i de forkerte hænder.

Jeg er glad for, at udenrigsministeren ser en fuldstændig uholdbar situation i Gaza. Og vi forstår godt, at Rådet ikke kan forholde sig til alle Borrells udtalelser. Men det er ikke hver dag, han kommer med udtalelser om, at et land, som vi betragter som en nær allieret, og som vi i øvrigt bakker op om, bryder folkeretten. Det er jo entydigt det, han siger – at bruge sult som våben er definatorisk et brud på den humanitære folkeret. Derfor vil vi gerne vide, om regeringen deler det synspunkt, at der sker et entydigt brud på folkeretten. Hvis det er tilfældet, har det en række implikationer for Danmarks deltagelse i de retssager, der ligger. Vi kunne godt have ønsket os, at Danmark intervererede i det forløb, der ligger hos ICJ – der mangler vi Danmarks stemme.

Tak for det skriftlige svar på den opfordring, vi fik fra generalsekretæren for den norske flygtningehjælpsorganisation Flyktningshjælpen, Jan Egeland, om at samle de nordiske lande. De nordiske lande er jo en humanitær supermagt. I denne specifikke situation er vi en meget markant humanitær supermagt. Skibene tager for lang tid, det er vejen, der er afgørende. Jeg vil derfor igen spørge, om udenrigsministeren vil overveje at række ud til sine nordiske kollegaer og tage et fælles initiativ med henblik på at fremskynde og bistå Israel i at få lastbilerne ind i Gaza?

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det, Christian Friis Bach siger om formidling og fordeling af nødhjælp i Gaza, er fuldstændig rigtigt. Der er kun én arkitektur, der kan bruges, hvis det skal ske nogenlunde ordentligt, og det UNRWA. Det er i det lys, vi ikke har suspenderet vores betalinger. Vi iagttager med tilfredshed, at det er mønsteret rundt omkring. Svenskerne har også udbetalt deres bidrag for nylig, bl.a. fordi det er den struktur, man vil bruge. Jeg kan ikke bekræfte tallene om, hvor meget nødhjælp der går skævt. Men i en desperat situation – hvilket det er – øger det presset på nødhjælpen, og derfor skal vi fastholde denne grundlæggende arkitektur.

Jeg takker for inspirationen om at etablere et fælles nordisk initiativ. Man skal altid overveje, hvilke instrumenter man tager i brug. Det vil være et politisk instrument, for der er jo ikke et kapacitetsproblem i Israel. Forslaget går på, at vi skulle stille kapacitet til rådighed for at bistå Israellerne med at udføre grænsekontrol, men min klare læsning er, at det er vilje og ikke kapacitet, der er udfordringen. Man kunne gøre sig den overvejelse, om man kunne få pointen tydeligere frem ved at sige, at hvis det er kapacitet, man mangler, så tilbyder vi den. Men det er ikke problemet, problemet er viljen, og det er den, vi skal presse på for at fremme.

For mig er det fortsat vigtigt at finde en så entydig fælleseuropæisk position som overhovedet muligt. Jeg har iagttaget, at synspunkter begynder at konvergere. I begyndelsen var der en betydelig

spændvidde, hvilket også kunne ses ved afstemningerne i FN. Nu begynder der i højere grad at være en fælles position. Mange omkring dette bord – inklusive mig selv – synes, at positionen skulle være etableret noget før og noget skarpere, bl.a. på sanktionsspørgsmålet, men det kan jeg ikke diktere. Det er et spørgsmål om, hvordan man bedst fremmer sin politik. Jeg forsøger at lægge min stemme der, hvor det bliver tydeligere, at Europa – som er en ven af Israel, bl.a. af historiske grunde – er entydigt utilfreds med den måde, man håndterer den humanitære situation på.

Theresa Scavenius (UFG): Det er rigtigt, at vi selvfølgelig skal have en fælleseuropæisk linje, men det, vi er interesserede i – som Søren Søndergaard også har nævnt tidligere – er, hvad Danmark arbejder for skal være den europæiske position. I hvilken retning trækker vi? Jeg kan se, at utilfredsheden ikke rækker længere, end at man taler om det, men at man ikke rigtig vil tage nogen af de vigtige instrumenter i brug. Jeg vil opfordre til, at man i højere grad gør brug af økonomiske sanktioner og samarbejdsrelationer som instrumenter til at presse Israel.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 4. Rådsmøde nr. 4014 (almindelige anliggender) den 19. marts 2024

Rådsmøde 4014 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Alle punkter forelægges til orientering.

1. Forberedelse af møde i Det Europæiske Råd den 21.-22. marts 2024 (udkast til konklusioner)

– *Politisk drøftelse*

Det Europæiske Råd 21-22/3-24 – Bilag 3 (udkast til konklusioner)

Det Europæiske Råd 21-22/3-24 – Bilag 2 (udkast til retningslinjer for konklusioner)

Det Europæiske Råd 21-22/3-24 – Bilag 1 (udkast til kommenteret dagsorden)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det bliver et topmøde med fokus på udenrigspolitiske emner. Først og fremmest skal der være en drøftelse af Ruslands krig i Ukraine og den militære bistandsfond, der nu er faldet på plads med 5 mia. euro til den europæiske fredsfacilitet i 2024. Vi havde ønsket en flerårig bevilling, men nu bliver det noget, der skal træffes beslutning om fra år til år. Det er dog godt, at det kommer på plads som forudsætning for sikkerhedstilsagn og hele ammunitionsspørgsmålet.

Der vil også være fokus på en ny forsvarsindustriel strategi og industriprogram. Det er også kendt stof, for alle ved, at vi har løfter at holde om artillerigranater, millioner, der ikke blev leveret, og der er brug for at opbygge kapacitet. Det er på vej, men mere kan gøres.

Det Europæiske Råd vil også drøfte situationen i Mellemøsten. Det er vigtigt, at EU taler med én stemme, også på niveauet af stats- og regeringsledere, om behovet for at løse op på den humanitære situation, våbenhvile og frigivelse af gidslerne.

Under punktet om øvrige anliggender forventes drøftelser om migration og landbrug, og Kommissionen vil præsentere en status for udvidelsesprocessen med Ukraine, Moldova og Bosnien.

Der vil også være en frokost med FN's generalsekretær. Desuden vil stats- og regeringscheferne gøre status på arbejdet med Det Europæiske Råds strategiske dagsorden for 2024-2029.

Endelig vil der være et eurozonetopmøde i inklusivt format.

Kommissionen har i denne uge afreporteret om Ukraines, Moldovas og Bosnien-Hercegovinas fremskridt i udvidelsesprocessen. Ukraine og Moldova er på rette spor, og jeg håber, at vi snart kan starte forhandlingerne med de to.

Om Bosnien-Hercegovina udtaler Kommissionen, at landet har gjort flere reformfremskridt det seneste år end de forudgående 10 år tilsammen. På den baggrund anbefaler Kommissionen, at vi træffer beslutning om at indlede optagelsesforhandlinger.

Stats- og regeringscheferne besluttede i december 2021 at indlede optagelsesforhandlinger med Bosnien-Hercegovina, når den nødvendige grad af opfyldelse af medlemskriterierne er opnået. Der

er en gruppe medlemslande, der ønsker at træffe en beslutning om forhandlinger nu. Det er derfor muligt, at man på mødet i Det Europæiske Råd vil forsøge at nå til enighed om de videre skridt.

Regeringen forelagde forhandlingsoplæg om Bosnien den 2. december 2022, som støtter optagelsesforhandlinger, når de nødvendige kriterier er opfyldt. Det vil være en samlet politisk vurdering og afvejning.

Der er bestemt sket fremskridt, men Bosnien-Hercegovina befinder sig stadig i en vanskelig situation. Regeringen lytter til Kommissionens og andres anbefalinger og vil i den videre proces fortsat arbejde for, at der stilles klare krav til reformprocessen i Bosnien-Hercegovina. Det er vigtigt at opretholde den meritbaserede tilgang, ikke mindst når det kommer til de faktiske forhandlinger, der ligger foran os.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

2. Europas fremtid

– Politisk drøftelse

EUU alm. del (20231) – Bilag 171 (udvalgsmødereferat side 25, senest behandlet i EUU 10/11-23)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Jeg forventer en drøftelse af, hvordan EU forbereder sig på udvidelse. Den nye geopolitiske virkelighed og krigen i Ukraine har givet nyt momentum til en udvidelsesdiskussion, som har været på pause i en lang årrække. Det betyder, at både kandidatlandene og EU skal gøre sig klar, og det blev i december 2023 aftalt, at vi til juni 2024 skal blive enige om en køreplan for EU's eget reformarbejde. Det er svært stof – det er nemt at se problemet og sværere at finde løsningerne. Vi står potentielt med et EU med over 30 medlemmer, og det må sætte sig i en række overvejelser, der relaterer sig til EU's budget, sektorpolitikker, såsom landbrug og samhørighed, EU's beslutningsprocesser, og hvordan vi sikrer respekten for EU's værdier – ikke kun op til, men også efter tiltrædelse.

Det er alt sammen vanskelige spørgsmål, og i nogle medlemslande er det sensitive spørgsmål. Vi finder ikke svarene på dette rådsmøde og nok heller ikke på topmødet den 22.-23. marts 2024, men vi skal i gang med diskussionen.

Det danske udgangspunkt baserer sig i høj grad på den brede europapolitiske aftale, vi har indgået, hvor vi støtter en proces med parallelle spor. Det vil sige udvidelsesforhandlinger, herunder støtte til kandidatlandenes egne forberedelser og reformer, side om side med reformarbejde internt i EU. Vi ser ikke noget behov for traktatændringer. Det har vi også afklaret i aftalen, men vi er åbne over for at udnytte de muligheder, som traktaterne allerede giver. Det gælder bl.a. muligheden for at bruge kvalificeret flertal i stedet for enstemmighed inden for afgrænsede dele af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

Forudsætningen for en vellykket udvidelse ligger i, at EU står sammen om og leverer på en ambitiøs strategisk dagsorden for de kommende 5 år under den næste Kommission. Det handler bl.a. om sikkerhed og konkurrenceevne, geopolitisk indflydelse og om grøn og digital omstilling. Det er overskrifter, som bør præge de næste flerårige budgetforhandlinger og reformer af EU's politikker.

Hvis det lykkes at fremtidssikre vores politikker og finansieringsgrundlag, vil EU kunne gøre sig klar til at optage et stort og presset land som Ukraine og de andre mindre, men også komplekse ansøgerlande. Det bliver næppe i et big bang, som vi oplevede i 2004, men mere successivt efterhånden som landene hver især bliver klar og opfylder betingelserne. Målet for EU's hjemmearbejde må være at sikre, at udvidelsen rent faktisk vil gøre EU stærkere og styrke europæisk frihed, sikkerhed og velstand i årene frem.

Processen vil ubetinget tage tid, og som vi ser verden, skal den være drevet af substans og meritter, ikke af en kunstig kalender eller institutionelle diskussioner. Jeg tror heller ikke, man skal undervurdere de europæiske befolkninger og behovet for at få dem med ombord i processen. Vi skal få alle til at forstå både nødvendigheden af udvidelsen, men også kompleksiteten i den. Intuitivt og emotionelt tænker man, at Ukraine er angrebet, det er vores naboer og vores venner, og de skal være med. Det mener vi også, at de skal, men det er 41 millioner mennesker og ubetinget Europas største landbrugsland osv., så det kommer med nogle udfordringer. Derfor er det vigtigt at få både

viden og analyse på bordet, og vi ser vi frem til, at Kommissionen leverer på det i første omgang med de første analyser senere i marts.

Theresa Scavenius (UFG): Den bæredygtige vækst fremadrettet er også en del af mødet, og det handler om vores ressourceforbrug, i forhold til hvor konkurrencedygtige vi er i Europa. Vi diskuterede det med økonomiministeren for nylig, hvor ministeren havde meget fokus på at lempe byrder for erhvervslivet, men ikke rigtig forholdt sig til rapporten, som netop handler om at konkurrenceevne også handler om f.eks. energipolitik og bæredygtigt ressourceforbrug. Hvad er udenrigsministerens holdning til det, og hvordan bidrager han til diskussionerne, når de kommer op? Det er også relateret til reformarbejdet af landbrugspolitikken, og hvis man ikke ser nogen udfordring med ressourceforbrug, bæredygtighed, energipolitik og klimapolitik, vil man heller ikke presse på for en reform af landbrugspolitikken i en bæredygtig retning. Forhandlingerne er selvfølgelig på et tidligt stadie, men det er netop et vigtigt tidspunkt at sætte ind og præge, hvilken retning udviklingen skal gå.

Christian Friis Bach (Radikale Venstre): Det er en rimelig afgørende diskussion. Måske handler det i virkeligheden om EU – Europa skal nok blive liggende. Det er meget vigtigt, at man kommer godt fra start i den drøftelse, og vi har taget hul på det i den europapolitiske aftale. Jeg var glad for ministerens redegørelse, for holdningen i samlenotatet er ret kort, så jeg vil gerne have bekræftet, at ministeren vil tale for brug af fleksibilitetsmekanismerne, som vi har sagt i den europapolitiske aftale.

Vi har haft lange drøftelser om traktatændringer, og nogle af mine kollegaer ser lidt trætte ud, når man begynder at tale om det igen, men jeg synes, at forslaget fra Europa-Parlamentet om retsstatsmekanismen var interessant. Det er ret uheldigt, at vi har en retsstatsmekanisme, som bliver politisk bestemt – det dur ikke. Politikere behøver ikke at kloge sig på retsstatsmekanismen. Det kan man bede Domstolen om at kloge sig på. Det vil give en langt stærkere og mere robust retsstatsmekanisme, hvis vi flyttede det fokus. Som jeg forstår det, kræver det en traktatændring. Det vil i den grad være i Danmarks interesse at se på det, da vi altid står vagt om de internationale og europæiske retsstatsprincipper. Det vil jeg opfordre til, at man overvejer.

På udvidelsesområdet er vi blevet enige om, at landene skal hurtigere over barren. Jeg håber, at udenrigsministeren vil huske »hurtigere« i sit indlæg.

Nogle af os har lige været i Georgien og Armenien, og jeg vil sige stor tak til ambassadøren og til ambassaden, som planlagde en fantastisk tur for os. Det var en meget rigtig beslutning at åbne ambassaden, og vi står virkelig godt derude. Ambassadøren har fået gennemslagskraft, og det var vi meget glade for at opleve. Vi fik foretræde på allerhøjeste niveau. Både præsident Vahagn Khachaturyan og premierminister Nikol Pashinyan i Armenien og premierminister Irakli Kobakhidze samt præsident Salomé Zourabichvili i Georgien stod klar til at møde den lille forkølede delegation fra det danske Folketing.

Man oplever lande, som er under ekstremt pres og nu i den grad vender sig mod Europa. Det gælder også Armenien og Georgien, og derfor vil jeg opfordre til, at udenrigsministeren tager det med i sine samtaler og sit indlæg. Georgien og især Armenien vender sig meget markant nu, fordi de føler, at Rusland entydigt har svigtet dem. Det vil jeg gerne høre lidt om, og jeg vil gerne

opfordre udenrigsministeren til meget aktivt at gå ind for, at der kommer flere EU-monitorer til Armenien. Det skaber et lille håb om tryghed i Armenien. Der skal flere derved, og vi skal styrke vores samarbejde med især Armenien.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Til Christian Friis Bach: Rigtig mange tak for rosen til vores ambassadør til Georgien. Det vil vi være rigtig glade for at formidle. Jeg har fulgt med i rejsen og er også blevet bibragt det indtryk, at det var et vellykket besøg, og at dem, I besøgte, i den grad engagerede sig på højt niveau. Det understreger det billede, der tegner sig, som vi skal og allerede læner os ind i. Det er også i det lys, man skal se vores ambassadeåbning, og EU har brug for at tage effekten af situationen omkring Armenien og Aserbajdsjan på sig og række ud efter Armenien.

Vi ser gerne en forstærket retsstatsmekanisme inden for rammerne af den traktat, vi har. Det skyldes også, at der ikke rigtig er den frie leg. Det minder lidt om de tilbagevendende grundlovsdiskussioner i Danmark, hvor man gerne vil ændre et punkt, for så ville vi have en bedre grundlov. Men vi ved alle sammen, at man ikke kan lave nålestiksoperationer, for enten åbner man, eller også åbner man ikke. Og hvis man åbner, så åbner man det hele. Vores samlede vurdering er, at traktaten er robust nok til at kunne håndtere udvidelsesprocessen, hvis traktaten bruges rigtigt. Den vurdering deler vi heldigvis med rigtig mange. Der vil være utrolig stor risiko for tabt politisk energi, hvis man starter et nyt traktatarbejde. Derfor synes vi, at det skal være med den selvpålagte begrænsning, at vi skal kunne håndtere udvidelse inden for den eksisterende traktat.

Til Theresa Scavenius: Der kommer ingen substantiel diskussion om de temaer på rådsmødet. Regeringen er et kollektiv, så hvad økonomiministeren har måttet have sagt om det substantielle, står jeg selvfølgelig helt bag.

* **3. Det europæiske semester 2024**

– *Udveksling af synspunkter/Præsentation ved formandskabet*

EUU alm. del (20231) – Bilag 303 (udvalgsmødereferat side 21, senest behandlet på økofin 12/1-24)

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 5. Forelæggelse af den årlige handelspolitiske redegørelse

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (20222) – Bilag 408 (udvalgsmødereferat side 529, årlig handelspolitisk redegørelse 2023 forelagt 17/3-23)

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Det er en vigtig drøftelse med udvalget på et tidspunkt, hvor EU's handelspolitik – ligesom mange andre områder – påvirkes betydeligt af den nye geopolitiske virkelighed, samtidig med at der er et stigende pres udefra på den europæiske konkurrenceevne.

Det understreger behovet for en mere robust og strategisk handelspolitik, der i højere grad er orienteret mod at imødegå geopolitiske udfordringer. Idet vi dog – og det er vigtigt at understrege – skal forblive forankrede i en grundlæggende åbenhed og regelbaseret orden. Men handelspolitikken skal samtidig bidrage til at styrke vores økonomiske sikkerhed. Mantraet er »de-risk – not de-couple«.

Jeg vil i det følgende komme ind på en række handelspolitiske spor, der alle er præget af denne geopolitiske situation.

Ukraine

De midlertidige handelsliberaliseringer har givet et markant bidrag til at understøtte den ukrainske økonomi. Det er vigtigt, at de nu står til at blive forlænget. Det har vi arbejdet for fra dansk side, og vi har støttet, at der samtidig tages hånd om landbrugssektorens bekymringer for mulige markedsforstyrrelser ved at acceptere flere beskyttelsesforanstaltninger.

Handelsaftaler og økonomiske samarbejder

Det er vigtigt, at vi i EU fortsat arbejder for at fremme handelsaftaler og økonomiske samarbejder. De udgør en væsentlig brik i at sikre vores kollektive modstandskraft og forsyningslinjer og styrke vores globale indflydelse og partnerskaber.

I 2023 fik vi afsluttet og undertegnet handelsaftaler med Kenya og Chile. Chileaftalen er netop et eksempel på, hvordan vi gennem handelspolitikken kan få adgang til vigtige råstoffer som f.eks. kobber og litium, der er centrale for den grønne omstilling og de grønne industrier i Europa – og som dermed bidrager til at nedbringe vores kritiske afhængigheder af visse andre lande. Kenyaaftalen er et eksempel på, hvordan handelspolitikken understøtter vores strategiske partnerskaber i det globale syd.

Det skal vi bruge som afsæt til i den kommende tid at have mere fokus på Afrika, også i handelspolitikken, og det er et element, som vi aktivt søger at tænke ind i det arbejde, vi skød i gang i mandags med en ny plan for dansk engagement i Afrika. Den skulle meget gerne lande i august 2024, og jeg håber og tror, at den kan blive et godt fundament for vores engagement i andet halvår af 2025, hvor vi har formandskabet i EU. Det er en dagsorden, der er kommet for at blive, hvis man tager de lange briller på og ser på den demografiske udvikling i det kontinent kun 14 km fra Europa.

Derudover fik vi i 2023 ratificeret aftalen med New Zealand, så den kan træde i kraft til sommer. Til gengæld nåede vi ikke i mål med forhandlingerne med Australien, men fra EU's side er der vilje til

at genoptage forhandlingerne, og også fra australsk side signaleres der på det seneste åbenhed over for dette.

Jeg tror, at Mercosur har stået i mine talepapirer, lige så længe jeg har haft et ministeransvar, der bare har haft en flig med det at gøre. Aftalen befinder sig i en afgørende fase, og fra dansk side presser vi på for en aftale i 2024, der vil være af stor økonomisk og ikke mindst geopolitisk betydning. Det er håbet, at vi også kan få afsluttet forhandlingerne om en moderniseret aftale med Mexico i nærmere fremtid.

I Asien og den vigtige Indo-Stillehavs-region har vi arbejdet for at intensivere forhandlingerne med Indien, Indonesien og Thailand, ligesom det er positivt, at Kommissionen for nylig har annonceret, at man vil genoptage forhandlingerne med Malaysia og Phillippinerne.

I Mellemøsten arbejder vi for at afsøge mulighederne for enten at genoptage forhandlingerne om en regional handelsaftale med Gulf Cooperation Council (GCC), hvilket også er et mangeårigt projekt, eller igangsætte forhandlinger med individuelle lande. Det kunne f.eks. være de Forenede Arabiske Emirater, hvor man forventeligt – hvis man ville – måske hurtigt kunne komme i mål.

Ud over egentlige handelsaftaler har Kommissionen også på vegne af medlemslandene indgået råstofpartnerskaber med en række lande, og der er flere på vej. Fra dansk side ser vi positivt på etableringen af disse partnerskaber, der udbygger og diversificerer vores forsyningssikkerhed.

Derudover er der de bredere handelsmæssige, teknologiske og forsyningssikkerhedsmæssige samarbejder i form af handels- og teknologiråd (TTC) med Indien og USA.

USA og det transatlantiske forhold

USA og det transatlantiske forhold er centralt også på det handelspolitiske område og i forhold til vores økonomiske sikkerhed. Samarbejdet er grundlæggende godt. Det gælder navnlig inden for rammerne af TTC, der bl.a. har vist sin værdi i forbindelse med håndteringen af Rusland gennem tæt koordineret eksportkontrol, og i det hele taget som et vigtigt partnerskabsforum til koordination og styrket dialog om politisk-strategiske aspekter af global handel, økonomi og teknologi.

TTC har også betydeligt potentiale til at fremme samhandlen og reducere barrierer og styrke samarbejdet om forsyningssikkerhed til den grønne omstilling. Derfor vil det være vigtigt at fastholde TTC-samarbejdet – uanset den næste administrations partifarve efter præsidentvalget i USA i november 2024. Det næste politiske møde i TTC afholdes i Belgien i begyndelsen af april 2024.

Det handelspolitiske forhold til USA er dog ikke helt uden udfordringer. F.eks. er det endnu ikke lykkedes at nå til enighed om en permanent fjernelse af USA's told på europæisk stål og aluminium og EU's toldmodsvar, som har været midlertidigt suspenderet siden oktober 2021. Men vi er blevet enige om at forlænge suspensionsperioden frem til den anden side af det amerikanske præsidentvalg.

Der arbejdes også fortsat på at indgå en kritisk mineral-aftale i løbet af foråret. Den vil styrke samarbejdet om forsyningssikkerhed på området og samtidig sikre EU's ligebehandling ved produktion af elbiler og batterier og dermed imødegå nogle af udfordringerne fra den amerikanske Inflation Reduction Act (US IRA).

WTO og det multilaterale handelssystem

Uanset geopolitikens genkomst og strategisk handelspolitik er det vigtigt at værne om WTO (Verdenshandelsorganisationen), der er en central ramme for globale partnerskaber, og som er vigtig for Danmark og dansk erhvervsliv, fordi organisationen er med til at sikre forudsigelige rammer for dansk eksport.

Den 13. ministerkonference har lige været afholdt i Abu Dhabi (MC13), hvor jeg selv deltog delvis. Den bragte desværre ikke så mange resultater, som vi kunne have ønsket. Men på flere af de områder, hvor der ikke kom resultater, var parterne ikke langt fra enighed. Jeg ser derfor MC13 som trædesten til den 14. ministerkonference (MC14) i Cameroun sidst i 2025 eller i starten af 2026. Vi kender endnu ikke den præcise timing, men det kan risikere at blive mens vi har formandskabet for EU. I den her sammenhæng vil jeg i øvrigt henvise til den orientering, som jeg tidligere denne uge har sendt til udvalget om MC13.

Defensiv handelspolitik

Jeg vil fremhæve, at ud over den mere offensive strategiske handelspolitik, som jeg har talt om indtil nu, er det, man kan kalde defensiv handelspolitik, også en del af vores robuste tilgang. Den går ud på, at vi skal være klar til – når det er nødvendigt – mere aktivt at beskytte EU's indre marked og konkurrenceevne over for ulige konkurrencevilkår, unfair handelspraksis og økonomisk tvang fra visse tredjelande. Derfor har EU over de seneste år vedtaget en række handelspolitiske instrumenter, der styrker vores reaktionsevne i relation til udbudsvilkår og imødegåelse af udenlandske subsidier på det indre marked.

Fremtiden for EU's handelspolitik

Der er så småt taget hul på en central diskussion om fremtiden for EU's handelspolitik, der vil fortsætte frem mod etableringen af den nye Kommission i den næste institutionelle cyklus. Den diskussion deltager vi aktivt i fra dansk side. Det drejer sig om udmøntningen af den mere robuste og strategiske handelspolitik. En vigtig del af det er også at gøre handelspolitikken mere effektiv. EU bør bl.a. se sine egne processer efter i sømmene, når det gælder forhandlingstempo og ikke mindst ratifikation af handelsaftaler.

Fra dansk side forholder vi os pragmatisk til procedurerne i overensstemmelse med kompetencefordelingen mellem EU og medlemslandene. En mere effektiv handelspolitik betyder også, at vi ikke i overdreven grad vil koble til andre politikområder, hvis det komplicerer og forsinker aftalerne. I forhandlingerne skal vi stille ambitiøse, men samtidig også realistiske krav til bæredygtighed. Og vi skal tilpasse aftalerne fra land til land. Det er nemmere sagt end gjort, fordi det rummer vanskelige balancer, men signalet er, at vi skal undgå at sætte barren så højt, at vi underminerer muligheden for handelsaftaler – og dermed sætter os uden for indflydelse, mister vigtige samarbejdspartnere og overlader spillepladen til andre aktører, der ikke deler vores interesser.

Theresa Scavenius (UFG): Mødet illustrerer meget godt, at ministeren har tre job: udenrigspolitik, handelspolitik og EU-politik, og det er meget. Forelæggelsen relaterer sig lidt til det, jeg spurgte om under punkt 4, i forhold til hvordan vi definerer konkurrenceevne. Hvorfor taber EU og USA terræn til Kina? Hvad er der galt med vores erhvervs politik og vores konkurrenceevne, siden vi ikke kan holde dampen oppe? Den europæiske redegørelse siger netop, at vi skal have et bredere perspek-

tiv på, hvad der gør os konkurrencedygtige. Det gælder bl.a. vores ressourceforbrug og vores energipolitik, og derfor mister vi terræn på solceller, vindmøller og elbiler til bl.a. Kina. Derfor synes jeg, at er meget vigtigt, at vi drøfter, hvordan vi definerer og forstår konkurrenceevne.

Det, som økonomiministeren redegjorde for, og som jeg under punkt 4 kunne forstå, at udenrigsministeren også støtter, er en meget snæver forståelse af konkurrenceevnen her og nu. Det handler om, hvor mange udgifter en enkelt virksomhed har, frem for at have en bedre strategisk og langsigtet forståelse af, hvad der faktisk underbygger fremtidens arbejdsmarked, og hvor vi skal have konkurrencepositioner fremadrettet.

Under punkt 6 skal vi snakke om jordbundskvalitet i Europa, som er ekstremt dårlig, og det er et eksempel på, hvordan vores produktivitet i landbruget falder, på grund af at vores ressourceforbrug ikke er bæredygtigt. Tingene hænger sammen. Ministeren må gerne have en bredere forståelse af konkurrenceevnebegrebet i sine tanker og sit arbejde både på dansk og europæisk niveau.

Søren Søndergaard (EL): De sidste sætninger om, hvilke principper der ligger til grund for de handelspolitiske aftaler, man indgår, var det allermost interessante. Det er klart, at der er politiske holdningsforskelle. Jeg synes, at det er helt absurd at indgå handelspolitiske aftaler, der skader klimaet og modvirker det, man gør på andre områder for at bekæmpe klimakrisen. Men sandheden er altid konkret, og man kunne f.eks. have indgået EU-Mercosur-aftalen under Brasiliens tidligere præsident Jair Bolsonaro og fået fældet hele regnskoven i Brasilien. Det havde nok ikke været klogt. Det er blevet lidt bedre med den nye regering. Hvordan forholder det sig så med Argentina?

Det, ministeren sagde om Ukraine, var lidt uklart. Ministeren sagde, at der var lavet nogle beskyttelsesforanstaltninger osv. Handler det om kornet og lastbilerne? Som jeg forstår det, skulle Ukraine have mulighed for at eksportere deres korn ud gennem bl.a. Polen, men det var aldrig meningen, at kornet skulle lande i Polen. At det endte der, skyldes måske dels Ukraine, men så vidt jeg har forstået, skyldes det også nogle polske kornbaroner, som syntes, at det var praktisk at blande lidt billigt ukrainsk korn i. Det har skabt alle de demonstrationer og blokering af lastbilerne osv. Hvilken aftale er man nået frem til der? Kører lastbilerne tomme tilbage? Det er den klassiske cabotage-diskussion. Er det også omfattet? Fra dansk side må udgangspunktet være hundrede procent betingelsesløs opbakning til, at ukrainsk korn kan komme ud – ikke til Polen, men til de eksportmarkeder, det var beregnet til.

Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Til Theresa Scavenius: Det er lidt svært for mig at have en diskussion om nuancer i økonomiministerens udtalelser, når jeg ikke har hørt dem. Det er baggrunden for, at jeg spillede det sikre kort og sagde, at vi er i samme regering, så vi deler samme synspunkter. Det tror jeg også, at vi kan, selv om vi breder det lidt ud.

Jeg er sådan set enig i, at konkurrencekraft er en række ting, der skal ses i sammenhæng. Men man kan ikke definere sig til en god konkurrenceevne. Konkurrenceevne er i konkurrence med andre, og der findes ikke den luksus, at man bare med sig selv kan beslutte en definition, der gør, at vi er ekstremt konkurrencedygtige, hvis ingen så f.eks. vil samhandle med os. Det er nødt til at være en interaktion med resten af den virkelige verden. Derfor kommer vi ind i alle balancespørgsmålene. Omvendt er f.eks. hele bæredygtighedsspørgsmålet eller social bæredygtighed selvfølgelig meget stærke instrumenter til at fremme vores egne værdier – hvis vi er attraktive nok, kan vi

stille krav om, at samhandel skal være på den fælles platform. Det skal vi selvfølgelig søge at gøre. Vi skal bare vide, at vi er i en verden, hvor andre også byder sig til. Man skal finde en balance, og det indebærer politiske prioriteringer.

Må det gode blive det bedste fjende? Skal man gå efter ultimative substantielle kriterier, der måske gør, at man ikke får lukket partnerskaber, og at handlen og investeringer flyder andre veje? Jeg tror, at vi er nødt til at indse, at Europa får mindre og mindre økonomisk kraft, og andre centre skyder op og bliver stærkere og stærkere bl.a. på grund af demografi. Der kan vi ikke bare ensidigt diktere, men vi må tage fat i den gensidige vilje og tro på, at den er med til at løfte det hele. Det er min tilgang, og det tror jeg også bør være en lille åben økonomis tilgang til de spørgsmål.

Søren Søndergaard har fuldstændig ret i, at sandheden altid er konkret, og derfor kommer man til at stå med nogle dilemmaer. Jeg er ikke opdateret i detaljen på den nye argentinske regerings position, men jeg har et meget klart billede af, at de har en interesse i EU-Mercosur-aftalen, så jeg forudser ikke nogen videre barrierer der.

Med hensyn til Ukraine og Polen er det rigtigt, at det har skabt forstyrrelser – også politisk – og det understreger vel, at man nok er nødt til at rumme den kompleksitet, at man på den ene side kan synes, at det er fint med udvidelsen og alle de frihedsgrader, der knytter sig til det, og på den anden side kan man godt konkret slå sig på det, hvis man f.eks. er polsk landmand. Derfor har handelsliberaliseringerne fundet sted i korte stød. De har været forlænget ad et par omgange, og nu forventes de at blive forlænget for tredje gang. Grundlæggende er hensigten at understøtte ukrainsk økonomi og sikre solidaritetsbaner, så ukrainsk eksport fortsat kan finde sted. Det er primært landbrugsprodukter som korn, fjerkræ og æg, men det har skabt udfordringer for lokalproduktionen i enkelte lande, især de nabolande, som for fleres vedkommende har reageret med nationale tiltag og importforbud. Det er ret beset uhensigtsmæssigt både for opbakningen til Ukraine, men også for funktionen af det indre marked.

Det er baggrunden for, at Kommissionen med det nye forslag har udvidet beskyttelsesforanstaltningerne for at imødekomme de særlige udfordringer i Ukraines nabolande. Handelsliberaliseringerne har ikke alene fokus på transit. Der har ikke været en regel om, at de kun måtte komme ind i Europa med henblik på transit. Det er en adgang til det indre marked og dermed også det nære indre marked. Derfor har man set de situationer, som nabolandene til Ukraine har håndteret med nogen forskellighed. Det har set mest voldsomt ud i Polen, hvor det også fandt sted i en sensibel periode op til det polske parlamentsvalg. Men der skal findes en balance, hvor vi både opretholder Ukraines mulighed for at eksportere og samtidig har fokus på, at det ikke er markedsforstyrrende i de nære områder.

Christian Friis Bach (Radikale Venstre): Jeg støtter regeringens linje, og selv om vi altid skal stille ambitiøse bæredygtighedskrav, deler jeg udenrigsministerens opfattelse af, at det ikke må blokere for at få en aftale, al den stund at jeg tror på den politiske effekt af frihandel. Når først man får aftalen, er det i virkeligheden den bedste løftestang for at rejse en bæredygtighedsdagsorden. Det kommer ofte i den rækkefølge, som det også gjorde med det indre marked.

Jeg bekymrer mig meget om WTO og det lidt skravlede resultat, der kom ud af MC13. Kunne udenrigsministeren eventuelt rejse behovet for, at EU sender et meget klart signal? Jeg ved godt, at EU gør det i forhandlingerne, men kunne man gøre noget finansielt, altså give et ekstra bidrag til

WTO's sekretariat? Kunne man gøre noget, så EU i drøftelserne her og efter den sidste ministerkonference løfter sig op og enten med økonomiske, politiske eller diplomatiske muskler sender et signal om, at man står bag WTO?

Marianne Bigum (SF): Europa og i særlig grad Danmark har et enormt ressourceforbrug langt ud over, hvad vi burde. Det er også en konkurrenceparameter, at vi selvfølgelig bruger vores ressourcer mest effektivt. Vi havde gode drøftelser om det i forbindelse med »Europapolitisk aftale 15. december 2023«:

»Vi vil arbejde for en mere robust handels- og industripolitik, der skaber vækst og velstand, men samtidig understøtter europæisk forsyningssikkerhed og sikrer EU's rolle i morgendagens teknologier – uden at EU lukker sig om sig selv. Den grønne omstilling, herunder cirkulær økonomi, er også et vigtigt bidrag til mindre afhængighed.«

Jeg forstår derfor egentlig, at de ting går hånd i hånd. Det er den cirkulære økonomi, som i den grad både skal bringe klimaforureningen ned og give os et ressourceeffektivt system – hvis vi lykkes med den cirkulære økonomi, og det skal vi. Men selv med det kommer vi til at skulle handle og have ressourcer ind udefra. Vi skriver det fuldstændig klart i aftalen: »Grøn omstilling og cirkulær økonomi er afgørende for, at vi håndterer klima- og naturkrisen og for at sikre et robust Europa.« Kan ministeren bekræfte, at et ressourceperspektiv om at få nedbragt den mængde ressourcer, vi bruger, også er en vigtig del af det? I øvrigt er det Danmarks overshoot day i morgen, hvor vi har brugt vores fair andel af ressourcer. Det er vist nok 12 dage før sidste år, så det er godt, at ministeren er på sagen.

Søren Søndergaard (EL): Jeg ved ikke, om vi taler om forskellige ting. I april 2023 indgik EU en aftale, som betød, at Ukraine kunne eksportere korn ud gennem fem lande i lukkede togvogne. De var overvågede af gps osv. for, at det ikke skulle ramme deres hjemmemarkeder. Den aftale udløb i efteråret 2023, hvorefter nogle af de fem lande, bl.a. Polen, indførte ensidigt forbud mod ukrainsk korn, og så kom der landevejsblokader. Men det kan godt være, at ministeren taler om en helt anden aftale. Det gør i hvert fald mig lidt forvirret. Hvad er der sket med aftalen, der blev indgået om transport af korn ud igennem Ukraine?

NOT Udenrigsministeren (Lars Løkke Rasmussen): Til Søren Søndergaard: Det er to forskellige ting. Der er solidaritetsbaner, som er transit, og så er der handelsliberaliseringer, som er Ukraines adgang til det europæiske marked. Politik er jo politik, så man kan godt føle sig stødt af liberalisering, der påvirker ens eget marked, og bruge det til at have synspunkter om noget, der egentlig ikke har noget med det at gøre, f.eks. solidaritetsbaner. Vi kan godt prøve at udbygge det skriftligt, hvis der er interesse for det. Men det, jeg taler om her, er Ukraines adgang til det europæiske marked, hvor man har åbnet op for en friere adgang i lyset af krigen for at understøtte ukrainsk økonomi. Det viser i en nøddeskal de langsigtede udfordringer med udvidelsen, for det har en implikation. Og når man slår sig en lille smule politisk på midlertidige handelsliberaliseringer på afgrænsede områder, viser det storheden i hele projektet med en fuld integration af den ukrainske økonomi i Europa.

Marianne Bigums indlæg er glimrende, og det er det, vi har aftalt i den europapolitiske aftale. Vi er nødt til at have et holistisk syn på det, og som Søren Søndergaard sagde, er sandheden altid konkret. I konkrete situationer – f.eks. i en konkret handelsaftale – må man veje alle aspekterne op

mod hinanden og tage stilling til, om det er en god eller en dårlig deal. Der bliver det altid svært, for forskellige lande vil have forskellige perspektiver på det. Men den grundlæggende danske tilgang – som jeg også er glad for, at Christian Friis Bach bakker op om – er, at som en lille åben økonomi er mere frihandel entydigt i vores interesse.

Christian Friis Bach nævner også WTO. Der er ret stor respekt om WTO's generalsekretær Ngozi Okonjo-Iweala og selve organisationen. I en verden, hvor meget multilateralt arbejde er lidt presset, er det lykkedes at tilvejebringe større budgetter og dermed større robusthed. Efter hvad jeg selv oplevede på MC13 og har fået refereret, er det mit bestemte indtryk, at EU spillede en ret konstruktiv rolle på MC13. Jeg skal ikke kunne udelukke, at man kan gøre mere, men der er i hvert fald et stort konstruktivt EU-engagement, og det er også lykkedes at gøre organisationen lidt mere robust via de nationale bidrag til WTO.

FO Punkt 6. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om jordbundsovervågning og jordbundsmodstandsdygtighed

– *Nyt forhandlingsoplæg*

KOM (2023) 0416

KOM (2023) 0416 – Bilag 3 (sammenfatning)

KOM (2023) 0416 – Bilag 4 (internt notat om forhandlingsoplæg)

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

EU-note (20231) – E 4 (EU-note af 5/10-23)

EUU alm. del (20231) – Bilag 268 (udvalgsmødereferat side 15, senest behandlet i EUU 15/12-23)

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Sagen forelægges til tidligt forhandlingsoplæg. Det forventes, at punktet er på miljørådsmødet den 17. juni 2024 til generel indstilling. Vi talte sidst om sagen i udvalget den 15. december 2023, hvor den var på miljørådsmødet til en politisk drøftelse.

Kommissionens forslag indebærer, at der etableres et overvågningssystem, som skal indsamle data og give overblik over jordbundens tilstand i EU. Sunde jordøkosystemer er en væsentlig faktor for bl.a. biodiversiteten, klimaet og fødevarerproduktion. Kommissionen vurderer, at ca. 60-70 pct. af jordbunden i EU er i dårlig tilstand. Ved at lave et overvågningssystem for jordbunden kan man bedre identificere årsagerne til, at jordbunden forringes og dermed få det fornødne grundlag for at rette op på jordens sundhedstilstand.

Kommissionen har således – meget fornuftigt – valgt en trinvis tilgang. Først sørger man for at indhente den fornødne viden. Det sker med dette forslag. Senere kan man på det grundlag vurdere, om der er behov for yderligere regulering med konkrete mål og krav. Kommissionen foreslår selv, at man evaluerer området efter 6 år. Forslaget indeholder således ingen bindende delmål eller genopretningskrav, men alene en overordnet målsætning om at sikre en sund jordtilstand i EU i 2050. Ud over overvågning, vurdering og rapportering af jordbundens tilstand indeholder forslaget principper for bæredygtig jordforvaltning og krav om kortlægning og risikobaseret vurdering af jordforurening.

Regeringen hilser Kommissionens forslag velkommen og bakker op om, at man styrker jordbundens sundhedstilstand i EU. Det er vigtigt, at vi styrker den fælles tilgang til overvågningen af jordbunden i EU. Det er desuden vigtigt, at der tages hensyn til de forskellige fysiske og naturgivne forhold i EU-landene. En sund jord i Spanien er ikke nødvendigvis det samme som en sund jord i Danmark – det er helt andre geologiske og klimatiske forhold. Det er også væsentligt, at vi får mulighed for at bygge videre på de veludviklede systemer, vi allerede har herhjemme: kortlægning, registrering og risikovurdering af forurenede arealer. Fra dansk side har vi en række elementer, som vi vil arbejde for at få reflekteret og indarbejdet i teksten. Oplægget til den danske linje i det videre arbejde er indeholdt i regeringens indstilling til forhandlingsoplæg.

FO Det indstilles, at man fra dansk side støtter forslaget og dets formål om at styrke jordbundens sundhedstilstand i EU, idet der

- lægges stor vægt på at sikre et forbedret datagrundlag om jordbundens tilstand som en forudsætning for at sikre effektiv regulering i fremtiden.

- lægges stor vægt på, at der etableres en ensartet tilgang til indsamling af data.
- lægges stor vægt på, at grænseværdier for vurdering af jordbundssundhed kun fastlægges på nationalt niveau for de indikatorer, hvor der er tilstrækkelig viden hertil.
- lægges stor vægt på, at byrder for erhvervslivet og det offentlige holdes på et minimum ved bl.a. at gøre forslaget principper for bæredygtig jordforvaltning til vejledende principper, at certificeringsordning for jordbundssundhed gøres frivillig for medlemsstaterne, samt at myndigheder under Forsvarsministeriet ikke forpligtes til at udlevere eller offentliggøre oplysninger, der kan kompromittere militær sikkerhed.
- lægges stor vægt på, at omkostningerne til overvågningsindsatsen reduceres gennem øget fleksibilitet til at anvende eksisterende data, øget brug af modellering og forlængelse af deadlines for overvågning.
- lægges vægt på, at forslagets elementer om overvågningsindsatser så vidt muligt harmoniseres med overvågningsindsatser i andre direktiver og forordninger.
- lægges vægt på, at mål og krav til forurenede og potentielt forurenede grunde kun dækker forurening fra punktkilder og ikke fra diffuse forureningskilder.
- lægges vægt på, at principper for arealinddragelse ikke stiller yderligere forpligtelser til VE-anlægsprojekter (vedvarende energi).

Marianne Bigum (SF): Det er et supervigtigt forslag. Der er ikke tvivl om, at SF mener, at det er oplagt at regulere det på EU-niveau. Det koster medlemslande 370 mia. kr. årligt, at 60-70 pct. af jordbunden i EU er i dårlig stand og under kontinuerlig forværring, og – vigtigst af alt – det udgør en destabiliserende faktor for fødevarerforsyningsikkerheden og biodiversiteten og mindsker sundheden i EU. Det er om noget en brændende platform, så vi er meget positive over for forslaget og dets intentioner.

Regeringen mener, at de administrative og erhvervsmæssige byrder skal holdes på et minimum, og at det kan gøres ved at arbejde for, at deadlines for overvågning forlænges, og at de oplyste principper for bæredygtig jordforvaltning gøres vejledende. Det forstår jeg simpelt hen ikke, den brændende platform taget i betragtning. Landbruget har også gavn af sunde jordbunde, som kan bruges til fødevarerproduktion. Hvordan nåede regeringen frem til den position?

Regeringen vil arbejde for, at etableringen af en mekanisme for certificering af jordbundssundhed bliver frivillig for medlemslandene, idet det vurderes, at efterspørgslen efter en sådan ordning i Danmark ikke vil afveje de potentielle omkostninger hertil. Det forstår jeg heller ikke. 60 pct. af Danmarks areal bruges til landbrug. Hvordan kan regeringen og ministeren mene, at der ikke vil være efterspørgsel efter en certificering, som sikrer sunde jorde og fødevarerforsyning? Hvordan vil en frivillig certificeringsordning fungere i praksis?

Karin Liltorp (M): Vi støtter naturligvis fuldt op om regeringens position. Det lyder, som om nogle af dem, der har sendt høringsvar, har misforstået, hvad det drejer sig om. Moderaterne går også meget op i nærhedsprincippet, og hvornår EU skal blande sig, men synspunktet om, at det her ikke er et grænseoverskridende problem, er nok bare forfejlet. Biodiversitetskrisen er faktisk global.

Niels Flemming Hansen (KF): Konservative Folkeparti støtter også forslaget. Vi synes bestemt, at det er noget, EU skal løse, for det er i stor skala.

Alex Ahrendtsen (DF): Vi kommer ikke til at støtte forslaget. Dansk Folkeparti mener, at vi i Danmark sagtens kan håndtere den slags selv. Der er ingen grund til, at man ordner det på EU-niveau, i og med der ikke er noget grænseoverskridende i forbindelse med jordbunde. Vores vurdering er, at nærhedsprincippet er overtrådt. Hvad er ministerens vurdering?

Christian Friis Bach (RV): Under den første behandling af sagen anmodede vi om, at Danmark skulle arbejde for mere konkrete mål og krav. Man kan se i materialet, der i den grad er brug for det. Det er imidlertid ikke rigtig lykkedes, og det står heller ikke i regeringens forhandlingsoplæg. Jeg har ingen forventning om afgørende vægt, men kunne man lægge stor vægt på, at forslaget vil føre til meget konkrete mål såsom grænseværdier for ophobning af stoffer i jorden og krav om principper for bæredygtig jordforvaltning? Desuden er 6 år lang tid. Kunne man i stedet evaluere om 3 år?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Jeg er enig med Marianne Bigum i, at det er en brændende platform. Den opfattelse mener jeg også ligger til grund for dette forslag.

Kommissionen foreslår at indføre en frivillig certificeringsordning. Vi er endnu tidligt i forhandlingerne, men jeg forventer, at næsten alle lande er enige med os i, at det ville være voldsomt bureaukratisk, og der er formentlig ingen efterspørgsel efter frivillig certificering. Derfor foreslår vi, at det skal være frivilligt for medlemslandene at tilbyde den frivillige certificeringsordning. Både på fødevareområder og skovområdet findes der certificeringer, som giver god mening for forbrugerne, og det er gode penge, vi bruger på at drive de certificeringsmærker. De ordninger er en succes, ikke kun for forbrugerne, men også i den forstand, at det driver brancherne i gode retninger. Det er imidlertid vores vurdering, at der ikke vil være stor efterspørgsel efter en certificeringsordning på dette område.

Angående de vejledende principper: Formålet er først og fremmest overvågning. På sigt vil man så kunne indføre krav om bæredygtig jordforvaltning, som understøttes af den viden, man får fra overvågningen. Det er formålet med den trinvis tilgang. Derfor mener vi, at det er for tidligt et stadie til at gøre principperne obligatoriske for medlemsstaterne og dermed lave om i de enkelte landes regulering. I næste skridt kan man så inddrage viden fra overvågning og fra den forskning i bæredygtig jordforvaltning, som der bruges enorme summer på.

Til Karin Liltorp og Alex Ahrendtsen om, hvorvidt problemet er grænseoverskridende: Bør vi blande os i hinandens jordbundsforhold? Havstrømme og vind og vejr er jo helt åbenlyst grænseoverskridende, men vi er dybt afhængige af hinandens biodiversitet, og at der er god natur andre steder. Danmark har et lille areal, og vores planter og dyr er afhængige af de store populationer i resten af Europa og Nordafrika, som bruger landet som rasteplass. Derfor er det ikke kun op til os. Både Danmark og andre lande skal arbejde sammen om at forbedre ikke kun jordbunden, men bekæmpe forurening i det hele taget. Det er et vilkår for biodiversiteten. Så det er korrekt, at jorden ikke direkte flyder over den danske grænse, men overordnet set er vi biologisk dybt afhængige af det kontinent, vi hænger fast på og er en del af.

Alex Ahrendtsen spørger til nærhedsprincippet, og her er regeringen enig med Kommissionen i, at lovgivning på EU-plan er berettiget. Derfor vurderer vi, at nærhedsprincippet er overholdt. Formålet er at sikre opfyldelse af både EU's og de internationale forpligtelser om klima, biodiversitet, målet om nulforurening og at skabe lige konkurrencevilkår for medlemsstaterne. Det giver ikke mening, at Europa forhandler med én stemme til store FN-biodiversitetskonferencer, og at vi har vores egne naturgenopretningsforordninger, hvis vi ikke arbejder for at sikre, at vi er på nogenlunde samme spilleplade, når det handler om at følge op på vores aftaler.

Ud over naturens tilstand er fødevarer sikkerheden i Europa desværre blevet meget mere aktuel i de senere år på grund af ufred og krig. Kombineret med effekterne af klimaforandringerne – oversvømmelser, tørke og skovbrande – er fødevarer sikkerheden presset. Derfor er det fornuftigt, at vi arbejder sammen om de elementer.

Til Christian Friis Bach: Min egen vurdering er, at det også ville være det naturlige næste skridt. Intet tyder på, at Kommissionen ikke har ret i, at 60-70 pct. er i dårlig tilstand. I forslaget præsambel 23 bliver beskrevet, at det netop indebærer en trinvis tilgang, og at et langsigtet mål er, at man har sund jordbund i senest 2050. Samtidig erkender man, at man har begrænset viden om jordbundens tilstand og effekten af de foranstaltninger, der vil skulle laves for at genoprette jordens sundhed. Derfor den trinvis tilgang. Derfor dette fokus på at få tilstrækkelig viden. Når vi har den viden, vil vi inden for 6-årsperioden kunne vurdere, hvad næste skridt skal være. Det er, hvad debatten vil handle om.

Marianne Bigum spørger, om man skulle udsætte deadlines. Det handler ikke om at svække målet. Det er ren og skær for at være sikker på, at vi kan nå at levere på kravene. Det handler ikke om at udsætte 6-årsperioden, men hvis kravet skal være 3 år, kunne man måske i stedet arbejde for 4 år. I forhold til at mindske erhvervsøkonomiske og administrative byrder vil man i næsten alle europæiske sager kunne finde et dansk standpunkt om at gøre brug af de systemer og den administration, vi allerede har, når vi skal harmonisere med andre lande. Danmark har som et grundlæggende princip i arbejdet i Europa, at vi skal have mest muligt ud af allerede eksisterende indsats. Det handler ikke om at svække målet.

Søren Søndergaard (EL): Enhedslisten er naturligvis enig i, at problemerne med biodiversiteten, kulstofbinding osv. er grænseoverskridende. Derfor giver det god mening med regler på EU-niveau. Det er tankevækkende, at nogle af dem, som mener, at vi sagtens kan klare det hele i Danmark, vil være de første til at jamre, hvis man indfører noget, som har omkostninger, og forklare, hvordan det ikke kan lade sig gøre på grund af konkurrencen med udlandet – at vi ikke kan gøre noget som helst i Danmark, før det er indført i alle andre. Det er tankevækkende. Næsten uanset hvordan man vender det, det være sig politisk eller videnskabeligt, er der god mening i at indføre den lovgivning.

Jeg synes dog ikke, at Kommissionens forslag er særlig stærkt, og jeg synes, regeringen forsøger at udvande det yderligere. Det er ikke nødvendigvis et argument mod at gøre det, men bare for at lægge op til spørgsmålet om hvorfor. F.eks. lægger regeringen utrolig meget vægt på, at principperne skal være vejledende. Hvilke af direktivets tiltag vil regeringen overhovedet gennemføre andet end den obligatoriske overvågning, hvis principperne bliver vejledende?

Alexander Ryle (LA): Det her er et vigtigt område, og jeg vil som både EU-ordfører og miljøordfører rigtig gerne være med til at se på, hvordan vi nationalt kan forbedre jordsundheden. Ligesom Alex Ahrendtsen og nogle af dem, der har afgivet høringssvar, mener jeg imidlertid ikke, at det er et grænseoverskridende problem. Under afsnittet om nærhedsprincippet står der, at der – fordi jordbundens sundhedstilstand er så forskellig på nationalt niveau – bliver skabt ulige konkurrence på det indre marked, men at landene har forskellige forudsætninger, kan man jo sige om mange ting. Ifølge materialet skulle det være til skade for det indre marked. Jeg synes, argumentationen i afsnittet er alt for bred, den bliver nærmest ligegyldig. I øvrigt gør forslaget ikke noget for at forbedre jordsundheden. Det drejer sig om overvågning og monitorering, og måske kan man så bruge det data på sigt.

Kommissionen vurderer, at 60-70 pct. af EU's jordbunde ikke er i sund tilstand, hvilket man må basere på noget data. Har miljøministeren også data om jordbundens tilstand? Hvilke tiltag har regeringen tænkt sig at indføre for at forbedre jordsundheden i Danmark? Man kan vel godt foretage sig noget nationalt, altså hvor det ikke nødvendigvis bliver en EU-opgave? Vi kommer ikke til at støtte forhandlingsoplægget.

Theresa Scavenius (UFG): Vi er i en klassisk situation: Forslaget oplister en lang række problemer og advarer om risici i fremtiden, som er meget dystre, hvad angår den økonomiske situation, fødevarer sikkerheden osv. osv. Aktuelt er der en masse forurenings-skandaler i Danmark, såsom Nordic Waste, Egholmmotorvejen, landbruget osv. Vi er ude i noget politisk meget vigtigt, og hvad skal der gøres ved det? Mere data, mere overvågning, flere certificeringer og flere frivillige ordninger. Det var den samme problematik, da vi diskuterede skovforordningen. Vi fortsætter bare, business as usual. Tilmed arbejder Danmark gudhjælpemig for at udvande forslaget yderligere, minimumsimplimentere det, så det her lille forslag skal gøre mindst muligt senest muligt. Så jeg kan selvfølgelig på ingen måde støtte det her forhandlingsoplæg.

Hvor meget data har vi selv om vores egen jord? Har vi behov for mere viden? Hvorfor skal vi indsamle mere viden de næste 6 år? Jeg tror, vi har tilstrækkelig viden til at handle allerede i dag, hvis vi ville.

Hvordan definerer vi risikobaseret tilgang? EU definerer det som en systematisk overvågning, men jeg ved, at regeringen nogle gange definerer det sådan, at man kun fører tilsyn med de steder, hvor man ved, der er en risiko. Der er derfor risiko for en stor udvanding her.

Det er interessant, at en stor del af forslaget handler om, at man ønsker offentlighedens opmærksomhed omkring og adgang til sagerne. Det er en meget anderledes politisk tilgang end regeringens, hvor man i dansk lovgivning begrænser ytringsfrihed, aktindsigt, klageadgang osv. i forhold til en lang række sager. Der er en interessant forskel, og jeg støtter i langt højere grad den europæiske tilgang om offentlighedens adgang til viden om den offentlige forvaltning.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Til Theresa Scavenius og Søren Søndergaard: Der er ikke tale om, at Danmark prøver at udvande forslaget. Selvfølgelig skal vi nå de deadlines, der er, men vi forsøger at introducere lidt fleksibilitet. Mig bekendt synes ingen medlemslande, at den frivillige certificeringsordning er en god idé – heller ikke Danmark. Derfor foreslår vi, at det også må være frivilligt at indføre den. Så man kan ikke sige, at regeringen prøver at udvande forslaget. Det er en meget grov fejlfortolkning. Regeringen bakker forslaget op.

Hvad kan Danmark gøre? Forslaget er et monitoreringsforslag om at få indsamlet viden om vores jordbunds sundhed og lavet ensartede præmisser. Indsatsen i Danmark skal speedes op. Vi har mangfoldige problemer med vores jord i Danmark, ikke kun punktkildeforurening, men generelt. Det kan ses i farvandene, hvor der er iltsvind, som stammer fra udvaskning af jorden. Arbejdet med de udfordringer er fastlagt i andre direktiver og skal selvfølgelig fortsætte, uanset at man nu afleverer den data til Kommissionen.

Alexander Ryle og Theresa Scavenius spørger til den danske jordbundssituation. Kommissionen vurderer, at 60-70 pct. af europæisk jordbund er i dårlig tilstand. I Danmark får vi vores data fra forskere fra Aarhus Universitet, og de siger, at omkring 60 pct. af den danske jordbund er usund på grund af i hvert fald kvælstof og fosfor – det er det, som bliver udvasket i vores søer og indre farvande.

Alexander Ryle mener, at problemerne bør håndteres nationalt. Det er jeg simpelt hen uenig i. Der er ingen tvivl om, at både årsagerne til og effekterne af jordforurening er grænseoverskridende, selv om den forurenede jord findes lokalt. Kvælstoffet i de danske farvande kommer næsten alt sammen fra danske marker, men nogle steder kommer det fra udlandet. Det kan være en trussel mod fødevarer sikkerheden. Hvis man arbejder for bedre natur, bedre jordbundskvalitet, bedre forhold for en meget presset biodiversitet i Danmark, er det jo åbenlyst, at det ikke er ligegyldigt, hvad der sker på den anden side af grænserne. Det er der ingen biologisk opbakning til. På alle niveauer er der en meget stor sammenhæng. Vi kan ikke og skal ikke være ligeglade.

I øvrigt er jeg enig i Søren Søndergaard pointe om, at vi ofte – når vi indfører noget med omkostninger i Danmark – hører et modsvar om, at det ikke kan lade sig gøre, fordi vi i så fald mister konkurrenceevne, og at vi alle sammen må være med til at løfte det.

Til Alexander Ryle: Det er korrekt, at dette er et dataindsamlingsforslag. Handlingen kommer så derefter.

Til Theresa Scavenius: Som beskrevet i forslaget kobler den risikobaserede tilgang sig kun til overvågningen af jordbundssundheden, så det er en systematisk overvågningsramme. Der er altså ikke noget clash der.

Århuskonventionen definerer, hvordan vi på hele miljøområdet arbejder med en udstrakt grad af åbenhed og åbenhedsagt. Det vil man kunne se i medierne hver eneste dag. Den åbenhed skal der også være, for det er meget vigtige beslutninger, der træffes. Der er derfor ingen modsætning mellem, at EU synes, det er en god idé med åbenhed, og at befolkningen skal inddrages. Det er et udtryk for, at naturen tilhører os alle sammen. Derfor har vi alle sammen aktier i og ejerskab med naturen. Vi bør alle kunne få indsigt i og påvirke den slags beslutninger.

Søren Søndergaard (EL): Topkarakter for den mundtlige præstation – men det står værre til med den skriftlige. På side 5 i regeringens samlenotatet står der under punktet »Principper for bæredygtig jordforvaltning«, at medlemslandene forpligtiges til at fastlægge bæredygtig forvaltningspraksis, og: »Forslaget forpligter endvidere medlemsstaterne til at sikre nem adgang til upartisk og uafhængig rådgivning«, samt at medlemsstaterne skal følge en række principper i tilfælde af arealinddragelse. Det er det, der står, vi skal. Her kan man som regering gøre to ting: Man kan skrive i sit forhandlingsoplæg, at det dog var en god idé, og at man støtter det hundrede procent – jo før, jo bedre. Eller man kan skrive: Lægger stor vægt på, at byrder for erhvervslivet og det offentlige holdes på et minimum bl.a. ved at gøre forslagets principper for bæredygtig jordforvaltning til vejledende principper. Hvorfor vælger regeringen den sidste indfaldsvinkel? Hvorfor insisterer man på, at det skal være vejledende og ikke forpligtigelser? Her mener jeg, regeringen udvander forslagets intention. Det er sådan set ligegyldigt, om det sker om 4 år eller på et andet tidspunkt. Regeringen kommer med et forhandlingsoplæg, som kommer til at vare i 20 år, og kræver ret til at insistere på, at det hele skal være vejledende. Det har jeg svært ved.

Helt konkret: Hvis regeringen får opbakning til forhandlingsoplægget, vil den så gennemføre principperne om bæredygtig jordforvaltning og arealinddragelse i dansk lovgivning så hurtigt som muligt? Hvis ikke man vil indføre dem alle, er det jo bare en måde at få viklet os ud af nogle forpligtigelser, som ministeren siger vi burde påtage os.

Theresa Scavenius (UFG): Jeg vil bare minde ministeren om, at EU gentagne gange kritiserer os for vores lukkethed i forhold til aktindsigt, og i næste uge skal vi behandle et lovforslag, som yderligere begrænser muligheden for aktindsigt. Det er altså ikke korrekt, hvad ministeren siger om aktindsigt.

Alexander Ryle (LA): Det lød på ministeren, som om andre landes udvaskning af pesticider i havet kommer til Danmark og forurener vores jordbund. Jeg forstår godt, at det kan være med til at forurene dansk havmiljø, men skal det forstås sådan, at jordbunden bliver forurennet, når den suger vand op fra havmiljøet? Kan ministeren uddybe det forhold?

Christian Friis Bach (RV): Professor Ellen Margrethe Basse fra Aarhus Universitet mener, at Danmark kan gøre endnu mere for implementeringen af Århuskonventionens principper i dansk lovgivning. Jeg vil gerne opfordre ministeren til at se på det. Desuden vil jeg bakke op om Søren Søndergaards bemærkninger. Kan man i forhandlingsoplægget ikke lægge mere vægt på, at dette skal forpligte og føre til krav og mål?

Marianne Bigum (SF): Jeg blev en smule forvirret over Søren Søndergaards indlæg. I oktober 2023 fik vi et notat om forslaget, hvor der stod, at det skulle være op til medlemsstaterne selv at fastlægge lokale nationale praksisser for bæredygtig jordbundsforvaltning inden for deres territorium. Skal man forstå det sådan, at Kommissionen lægger op til noget andet, end at det skal være vejledende? Jeg synes, Kommissionen fremhæver nogle fantastiske eksempler: efterafgrøder, ingen eller minimal jordbearbejdning, afgrødediversificering. Det kan være, at der er sket noget siden, men jeg deltog trods alt i Kommissionens tekniske gennemgang af forslaget. Jeg troede, jeg havde forstået det, altså at de ikke siger andet, end at principperne skal være vejledende, men at forslaget forpligter miljøministeren og ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til at sikre en sund jordbund. Er der sket noget nyt i den forbindelse?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Til Søren Søndergaard: Der var nogle skarpe pointer, men det er ikke korrekt, at dette har et 20-30-års sigte. Der er et 6-års sigte, som man vil bruge på at få den nødvendige viden. Om 6 år vil man evaluere med det formål at finde ud af, hvor vi når målet om gode jordbundsforhold inden for den beskrevne årrække.

Det lød lidt, som om Danmark arbejdede for ikke at have nogen principper, men det gør vi, og vi har allerede tilsvarende principper i Danmark i dag. Hvis der er et ønske om et skriftligt svar, må vi prøve at sende over, men min vurdering er, at det på det niveau, der er beskrevet, ikke vil være dette, der redder den danske jordbund. Derfor synes vi, at det er fint med vejledende principper, indtil vi sammen med Kommissionen og de andre lande har fundet ud af, hvordan vi kan lave obligatoriske principper og dermed lave om på reguleringen. Det skal bare spille sammen med de andre direktiver på området.

Man kan selvfølgelig have den holdning, at forslaget ikke kun skal være dataopsamlende, men at det skal starte med hård regulering og obligatoriske indsatser fra medlemslandene. Det er en anden tilgang end Kommissionens trinvis, som regeringen støtter. Så får vi data først.

Til Theresa Scavenius om aktindsigt: Man kan helt sikkert altid gøre det bedre. Jeg vil bare sige, at man i Miljøministeriet arbejder med en meget udvidet aktindsigtspolitik, som er defineret af de før-omtalte konventioner.

Til Alexander Ryle: Når Danmark jordbund er usund på grund af kulstof, kvælstof og fosfor går det ud over biodiversiteten på land og til vands, hvor der opstår iltvind. Det kan f.eks. ses på de store problemer i vores søer. De indre danske farvande påvirkes klart mest af udvaskning fra dansk jord, men i den seneste ekspertvurdering er man nået frem til, at der er vandområder i Danmark, hvor iltvindet – at der er for mange alger og for få fisk – også skyldes udvaskning fra jord i vores nabolande. Se bare Østersøen, Europas mest forurenede hav. Det skyldes ikke kun udvaskning fra danske kyster, men fra alle de lande, der ligger omkring Østersøen – ikke alle sammen EU-lande, men langt de fleste er. Det har en direkte påvirkning på det danske havmiljø og en mere indirekte påvirkning på vores natur og biodiversitet – selvfølgelig mere, jo tættere man er på Danmark.

Søren Søndergaard (EL): Når der i forhandlingsoplægget står, at principperne skal være vejledende, begrundes det hverken med, at man ønsker flere principper, eller med, at man ønsker dem bindende på et senere tidspunkt. Begrundelsen er, »at byrder for erhvervslivet og det offentlige holdes på et minimum«. Her er der et forslag, som ikke er særlig stærkt, men som trods alt fører i en vis retning. Det støtter vi. Regeringen forsøger at udvande det, og derfor kan vi ikke støtte regeringens forhandlingsoplæg.

Alexander Ryle (LA): Jeg forstår ikke, hvorfor vi snakker havmiljø. Jeg troede, forslaget handlede om jordbundssundhed. Ministeren bliver ved med at snakke om, at udlandets udledninger af f.eks. pesticider påvirker havmiljøet – det giver god mening, det forstår jeg godt – men hvordan påvirker det jordbundens sundhed? Har jeg overset en definition, der siger, at havbunden hører under jordbunden? Vi snakker jordbund og ikke om havmiljøet. Derfor forstår jeg ikke ministerens svar.

Ministeren nævner Aarhus Universitets resultater, der siger, at 60 pct. af dansk jordbund er usund. Er det ministerens indtryk, at vi har et dårligt datagrundlag i Danmark? Har Aarhus Universitet brug for mere data for at kunne foretage mere præcise vurderinger af dansk jordbundssundhed?

Marianne Bigum (SF): Jeg kan ikke se, hvordan forslaget bliver udvandet af de vejledende principper. Vil ministeren sige, hvem der har den rigtige opfattelse? Som jeg har forstået det, foreslår Kommissionen selv, at det skal være vejledende, altså at det skal være op til medlemsstaterne at fastlægge lokale og nationale praksisser for bæredygtig jordbundsforvaltning inden for eget territorium. Dette kan så tage udgangspunkt i en række rådgivende standarder, som præsenteres i forslaget. Er det korrekt forstået, at forslaget på nuværende tidspunkt handler om at igangsætte et overvågningsprogram for at finde ud af, hvilken tilstand vores jordbund er i? Jeg forstår forhandlingsoplægget sådan, at regeringen lægger stor vægt på, at det bliver, som Kommissionen har foreslået helt fra start. Det eneste sted, hvor man trækker den anden vej, er vedrørende den frivillige certificeringsordning.

Der står, at medlemsstaterne forpligtes til at sikre adgang til upartisk og uafhængig rådgivning om bæredygtig jordforvaltning. Hvad er regeringens holdning til det?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Af de to forskellige tolkninger er Søren Søndergaards den korrekte. Når regeringen sammen med Frankrig, Nederlandene, Finland, Malta, Letland, Sverige, Østrig, Tjekkiet og formentlig flere – vi er stadig tidligt i forhandlingerne – mener, at principperne skal være vejledende – en enkelt ønsker, at de bliver mere fleksible – skyldes det bl.a. en vurdering af, at principperne ikke vil være egnet til skovjorde, men kun til landbrugsjorde. Desuden er der spørgsmålet om de allerede eksisterende regler og principper i landene.

Om rådgivning om bæredygtig jordforvaltning vurderer embedsværket, at det er mere voldsomt at gå ind i det uden at have overblik over dets reelle nytte i forhold til det bureaukrati, som følger med. Derfor mener regeringen og mange andre lande, at det er for tidligt at gøre principperne obligatoriske.

Til Alexander Ryle: Min pointe er, at både årsagerne og effekterne af jordforringelser er grænseoverskridende. Mange arter holder vinter ét sted og sommer i Danmark eller omvendt, og de skal have gode leveforhold alle steder. Et andet eksempel er vores vand. I de her år kæmper vi enormt meget med at leve op til EU's vandrammedirektiv – et arbejde, vi er kommet alt for sent i gang med – men hvis vi var det eneste land, som levede op til vandrammedirektivet, ville det være en håbløs kamp, for så ville der blive udvasket enorme mængder kvælstof og fosfor fra de andre lande. Jeg siger ikke, at det ryger ind på dansk jord, men effekterne af jordforurening i andre lande påvirker os alligevel. Min pointe er, at det ikke bare kan være op til hvert enkelt land. Hvis vores hav skal i bedre stand, skal nabolandene også i gang. Vi skal sikre, at de også lever op til kravene.

Marianne Bigum (SF): Ministerens svar ærgrer mig. Vi startede med at italesætte den brændende platform, men hvis principperne skal være vejledende, fordi man skal indsamle mere viden, må det også være ministerens ansvar relativt hurtigt at få lavet principper for bæredygtig jordbundsforvaltning i en dansk kontekst.

Alexander Ryle (LA): Det giver lidt mere mening nu. Jeg synes dog ikke, jeg fik svar på spørgsmålet om datagrundlaget i Danmark? Er det ministerens indtryk, at vi har behov for bedre data?

Theresa Scavenius (UFG): Når vi taler om grænseoverskridende problemer i EU-politik, har vi typisk ikke fokus på konsekvenserne. Det er derfor, der ofte er kritik af europæisk mediepolitik, arbejdsmarkedspolitik, socialpolitik osv., og derfor, der kører sager om, at vi ikke ønsker, at EU skal

tage sig af problemerne, selv om man sagtens kan argumentere for, at alle områder har grænseoverskridende konsekvenser. Personligt støtter jeg det synspunkt, men jeg forstår godt, at Alexander Ryle er forvirret, for det er ikke den måde, man normalt arbejder med EU-politik på, altså kigger på konsekvenserne. I så fald skulle vi acceptere, at langt flere sager blev et europæisk anliggende. Det er en interessant politisk diskussion: Hvor vil vi sætte ind?

Christian Friis Bach (RV): Jeg giver Søren Søndergaard ret i, at det ser ud, som om regeringens forhandlingsoplæg taler ind i at svække forslaget. Vi kan derfor komme i den højst besynderlige situation, at vi faktisk i den grad støtter forslaget, men ikke finder, at regeringen forhandlingsoplæg er godt nok. Kunne man nuancere forhandlingsoplæg sådan, at man støtter de forpligtelser, som forslaget pålægger medlemslandene, og dermed også agter at indføre dem selv?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Til Christian Friis Bach og Marianne Bigum: Det kan vi desværre ikke. Vi vurderer, at det er for tidligt at gøre principperne obligatoriske, og at vi ikke kan lave om på den danske regulering, som er meget kompleks. Der er ingen tvivl om, at vi på sigt vil kunne indføre krav om bæredygtig jordforvaltning, men de krav vil skulle understøttes af netop den viden, som dette forslag er sat i verden for at indsamle.

Til Alexander Ryle om datagrundlaget: Det mest præcise, vi har, er vores NOVANA-program, som har med vand og jord at gøre. Det er et stærkt program, men det overvåger slet ikke alle de 11 indikatorer, som direktivet lægger op til at skulle overvåge. Vi vil derfor kunne gøre brug af noget af den overvågning, vi har i dag, men der vil skulle mere til. Så det vil være godt at få sat den overvågning i værk på tværs af EU med henblik på at kunne nå målet om en sund jordbund i hele Europa. Vores politik er, at vi må gå i den retning, vi kan.

Formanden (Niels Flemming Hansen): Jeg kan konkludere, at der ikke er flertal imod regeringens forhandlingsoplæg, idet kun Liberal Alliance, Danmarksdemokraterne, Enhedslisten, Dansk Folkeparti, Alternativet og Theresa Scavenius har ytret sig imod det.

Punkt 7. Rådsmøde nr. 4015 (miljø) den 25. marts 2024

Rådsmøde 4015 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Jeg forelægger alle punkter til orientering.

1. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets direktiv om revision af affaldsrammedirektivet

– *Politisk drøftelse*

KOM (2023) 0420

EUU alm. del (20231) – Bilag 131 (udvalgsmødereferat side 82, senest behandlet i EUU 13/10-23)

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Jeg orienterede udvalget om forslaget den 13. oktober 2023.

Formålet med forslaget er at mindske miljø- og klimaaftrykket fra tekstil- og fødevarereproduktionen. Fødevarerektoren har det største miljøaftryk i EU, mens tekstilsektoren har det fjerdestørste.

Der er to hovedelementer i forslaget:

- Der skal indføres nationale reduktionsmål for madaffald – herunder madspild. Kommissionen foreslår, at fødevarereindustrien skal reducere sit madaffald med 10 pct. i 2030, i forhold til 2020-niveau. Husholdningslignende madaffald skal reduceres med 30 pct.
- Kommissionen foreslår, at der indføres et udvidet producentansvar for tekstiler. Det vil i praksis betyde, at tekstilproducenterne skal finansiere og organisere indsamling, sortering og håndtering af tekstilaffald.

Regeringen byder foreløbigt forslaget velkommen. Vi bakker op om omstillingen til cirkulær økonomi i fødevarer- og tekstilsektoren. Regeringen vil arbejde for Kommissionens forslag til reduktionsmål for madaffald, og vi er også positive over for harmoniserede EU-regler om et udvidet producentansvar for tekstiler.

Jeg regner med at komme tilbage til udvalget i løbet af foråret for at forelægge forhandlingsoplæg på sagen.

Christian Friis Bach (RV): Vi så gerne, at regeringen lagde vægt på mere ambitiøse mål for reduktion af madaffald. Man kunne f.eks. skele til FN's verdensmål, som Danmark var med til at udarbejde og godkende under ledelse af Lars Løkke Rasmussen. Vi kunne også godt tænke os det udvidede producentansvar, som Danmarks Naturfredningsforening (DN) gav udtryk for, og at man skeler til Norge og de metoder, der er udviklet der. Desuden ønsker vi mere separate og stærkere mål for forebyggelse af tekstilaffald som f.eks. indsamling, genbrug og genanvendelse. Det håber vi, regeringen vil lægge vægt på.

Karin Liltorp (M): Vi ved alle sammen, at tekstilaffald er et kæmpestort problem. Min store frygt er, at forslaget ikke i høj nok grad kommer til at ramme de kæder, der har tøj, som i virkeligheden er

engangstøj. Kunne man stille krav om f.eks., hvor mange gange tekstiler skal kunne genbruges, ligesom til engangsemballage? Ligger det allerede i diskussionen i dag, at tøjet simpelt hen skal kunne holde længere? En anden ting er selvfølgelig forbrugeradfærd, men vi skal ikke risikere, at engangstøjet kommer for meget i omløb.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Christian Friis Bach fremhæver FN's Verdensmål 12, som netop har at gøre med madaffald. Målet er at reducere det husholdningslignende madaffald med 50 pct. pr. borger fra basisåret 2015 til 2030. EU's mål er fra basisåret 2020 til 2030, og jeg kan ikke på stående fod sige, præcis hvilken forskel det gør. Men det går den helt forkerte vej, og affaldsmængderne stiger – desværre også i Danmark, og også hvad angår madaffald.

I Kommissionens forslag er der tale om konkrete, juridisk bindende krav, mens FN's verdensmål er målsætninger. De konkrete, juridisk bindende krav bidrager til efterlevelsen, men formentlig når man ikke helt i mål. I forslaget ligger der en mulighed for at stramme yderligere op i reduktionsmålene i 2027. Vurderingen fra dansk side er, at det vil betyde markante omstillinger og en reel reduktion i den virkelige verden, men at det stadig væk er realistisk at nå. Regeringen arbejder netop for bindende europæiske reduktionsmål. De skal selvfølgelig være realistiske, men det er meget positivt, at man nu kommer i gang med det, selv om det også kunne have været fint at komme i gang tidligere.

Til Karin Liltorp: Kommissionen siger, at de ikke har haft et tilstrækkeligt datagrundlag til at fastsætte specifikke genbrugs- og genanvendelsesmål for tekstiler, men de arbejder på det. Kommissionen har i tekstilstrategien fra 2022 igangsat arbejdet med henblik på netop at foreslå genanvendelsesmål. I år kommer der en ny revision af affaldsrammedirektivet, og i den forbindelse det skal studiet fra Kommissionen drøftes med henblik på at foreslå genanvendelsesmål.

Problemet er vores fuldstændig enorme tekstilforbrug i Danmark og i Europa. Indsamling af tekstilaffald er et skridt på vejen, men der er slet ikke tilstrækkelig indsats for at finde ud af, hvad skal vi gøre af det indsamlede tekstilaffald. Vi genbruger en brøkdel, og det betyder, at der er en kæmpe eksport af tekstilaffald til udviklingslandene, hvilket fører til frygtelige miljøkatastrofer. Jeg har for nylig været til miljøministermøde i Kenya. På et tekstilmarked så jeg floder af europæiske tekstiler. Det er fint, at man putter tøj i genbrugscontainere, men forbruget af nyt tøj skal minimeres, for vi forbruger alt for voldsomt. Desuden er de ressourcer, der bruges til at producere nyt tøj plus effekten af den voldsomme eksport helt ødelæggende for store dele af det afrikanske kontinent. Derfor skal der udvikles nye og bedre løsninger, og vi skal hjælpe genanvendelsesindustrien på en helt anden måde. Men vi skal også have holdningsændringer i gang, og vi skal have den del af branchen, som i øjeblikket producerer alt for meget, til at tage noget mere ansvar.

Marianne Bigum (SF): Det er rigtig godt, at ministeren vil presse på for højere ambitioner på tekstilgenbrug og -genanvendelse. Vil ministeren også presse på for et iblandingskrav? Vi har kæmpe problemer med tekstilmarkedet. Én ting er genbrug, men genanvendelsesmarkedet fungerer ikke. For at løse det skal man bl.a. skabe en efterspørgsel. I Danmark er der en virksomhed, som kan genanvende tekstilaffald og lave nye tråde af det. Hvis vi fik virksomheder til at bruge 1, 2 eller 3 pct. genanvendt tekstil i nye tråde i deres produkter, ville det altså skabe en ret stor efterspørgsel og betyde, at vi kan skalere op.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Det er pengene, der for alvor får brancher til at ændre deres strategi. Konkret foreslår Kommissionen, at tekstilproducenterne skal dække omkostninger både til sorterings- og genanvendelsesteknologier i EU. Jeg har mødtes med nogle af virksomhederne og set deres produkter. De tænker nyt og kan udvikle genanvendelsesteknologien. Men det er en forsvindende lille del af det tekstil, som bliver langet over disken og sendt hjem til folk hver dag i Danmark og Europa, der bliver genanvendt. Derfor er det fornuftigt, at man giver industrien det ansvar, og at de skal bruge midler på at hjælpe med at få udviklet både sorterings- og genanvendelsesteknologier.

Marianne Bigum (SF): Det er rigtig fint, at producenterne selv får ansvaret for at betale for indsamling og genanvendelsesteknologier, men jeg efterspørger, at der skal være et marked for at bruge det, efter tingene er blevet genanvendt. Der opstår tit et kæmpe problem, hvis man ikke samtidig pålægger producenter at bruge de genanvendte materialer. Vi har f.eks. haft producentansvar på elektronikområdet siden 2005, som skulle gøre det samme – producenterne fik selv ansvar for indsamling og genanvendelse, men på trods af det er vi ikke lykkedes med den miljøudfordring, for der skal mere til. Det er bl.a., at man forpligter producenterne til at bruge de materialer, de har indsamlet og genanvendt, for ellers er vi lige vidt. Og gerne i høj kvalitet.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Det er besluttet, men ikke udmøntet, at tekstiler skal ind under ecodesignforordningen, som skal stille krav til forskellige brancher om, hvilke krav man kan stille til designet af forskellige produkter. Det kan eksempelvis være et iblandingskrav til nye tekstiler om, hvor meget der skal komme fra genanvendelse. Kommissionen er i gang med at undersøge, hvordan man kan stille konkrete krav om procenttal og implementering af det i tekstilindustrien.

2. Kommissionens forslag til Europa-Parlamentet og Rådets forordning om forebyggelse af tab af plastgranulat for at reducere mikroplastforurening

– Politisk drøftelse

KOM (2023) 0645

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Plastgranulat er det råmateriale, der bruges i plastikproduktionen, f.eks. til at producere drikkeflasker, legoklodser og andre plastikprodukter. Formålet med forslaget er at reducere tabet af plastgranulat i miljøet og dermed reducere forureningen med mikroplast.

Der tabes hvert år, hvad der svarer til 7.200 lastvogne med plastgranulat i naturen i EU. Tab af plastgranulat er dermed den tredje største kilde til forurening med mikroplast.

Forslaget retter sig mod producenter, lageroperatører og transportører af plastgranulat. Der foreslås forskellige tiltag, der skal sikre forebyggelse af spild og oprydning efter spild af plastgranulat. Bl.a. skal producenterne lave en risikovurderingsplan, og der stilles krav til udstyr og procedurer, som skal modvirke spild under opbevaring.

De mellemstore og store virksomheder skal desuden certificeres, så det sikres, at de lever op til forordningens krav. For transportørerne er der ligeledes en række foranstaltninger, der skal forebygge og håndtere tab under transporten.

Regeringen hilser forslaget velkommen. Det er vigtigt, at forureningen med mikroplast reduceres, og vi bakker derfor op om formålet med forslaget. Vi støtter således, at der sættes ind over for både producenter, lageroperatører og transportører.

Forhandlingerne om forslaget er først lige startet. Jeg ser frem til at drøfte forslaget nærmere med udvalget, når vi er nået længere i behandlingen.

Christian Friis Bach (RV): Der sker rigtig meget omkring genanvendelse. Men Plastic Change skriver i deres hørings svar, at definitionen af plastgranulat bør omfatte pulver og flager. Desuden skriver de, at formuleringen om, at virksomheder »shall consider«, er for vag, og de mener, at den skal være »shall include«, så der bliver minimumskrav. Endelig mener de, at implementeringen er lidt lang. Hvad er ministerens kommentar til det?

Niels Flemming Hansen (KF): Jeg kan forstå, at man skal håndtere mere end 5 ton om året, før man bliver underlagt krav om, hvordan man skal håndtere det. Der står desuden, at større virksomheder og transportører også pålægges en række tiltag. Betyder det, at de mindre virksomheder ikke kan pålægges tiltag, og betyder det så, at de mindre virksomheder set udefra i et konkurrenceperspektiv vil stå ringere end de store virksomheder?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Virksomheder under 5 ton vil ikke være omfattet af de krav. Over 5 ton er der krav, og over 1.000 ton pr. år er der flere krav om certificering. Det betyder, at man som lille virksomhed vil kunne fortsætte arbejdet, men jo større volumen man har, jo mere effekt skal det have, hvis man ikke har styr på sine ting, og jo større krav vil der også være til certificering. Det er rimelig kendt fra andre brancher, at der er minimumskrav, men det bliver ikke umuligt at arbejde som mindre virksomhed. Det vil man fortsat kunne gøre, men jo mere, man vokser som

virksomhed, jo flere krav skal man leve op til, fordi man behandler ting, som vi ikke vil have. Det er en ny måde at tænke problemstillingen på. Man har åbenbart ikke syntes, at det har været vigtigt at beskytte naturen imod det, for så stor en værdi har det ikke haft, i forhold til hvor meget man skulle investere for at sikre, at alle led i kæden var beskyttet. Al den mikroplast derude påvirker vores miljø meget voldsomt, og en meget stor del af det kommer fra plastgranulat.

Marianne Bigum (SF): Det er rigtig fint, at vi kommer til at kigge på plastgranulat. Jeg havde forstået det sådan, at vi i forvejen har et frivilligt industriløfte, hvor industrien selv er gået forrest med at sikre opsamling af granulater. Det er super, hvis det nu bliver bindende. Jeg undrer mig dog en lille smule, for jeg havde egentlig indtrykket af, at plastindustrien allerede var meget opmærksom på den dagsorden.

Det er korrekt, at granulater udgør en ret stor del af mikroplast i havene, men djævelen ligger i detaljen. Den helt store kilde til mikroplast i havet er stadig væk de store plastprodukter fra al vores emballage og produkter. Har vi i øvrigt fundet Mærskcontainerne, der røg i stormen før jul? Der er store produkter, som ligger derude og bliver granuleret ned til plast. Det kommer ikke til at løse i sig selv – der skal mere til.

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Det er korrekt, at der er en frivillig ordning i plastbranchen, som hedder Operation Clean Sweep. 80 pct. af plastindustriens medlemmer har tilsluttet sig målet om at undgå tab af plastgranulat. Kommissionen vurderer dog, at der stadig sker et stort tab af plastgranulat. Man vurderer, at frivillighed ikke er nok, og at der skal obligatoriske krav på bordet. Det er langt fra det eneste, der skal ske for at bekæmpe mikroplast i vores natur, men det er stadig væk en stor reduktion.

4. Eventuelt

Tekstilaffald til udviklingslande

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Danmark har på rådsmødet taget initiativ til en drøftelse – et eventuelpunkt – om eksport af tekstilaffald til udviklingslande. Vi ønsker, at der strammes op på kontrollen med eksport af tekstilaffald til udviklingslandene. Derfor foreslår vi, at Kommissionen fremsætter et konkret forslag til Baselkonventionen – så vi sammen i EU kan løfte denne vigtige problemstilling.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Punkt 8. Kommissionens forslag til ændringsbudget 1 til EU's 2024-budget

– *Orientering*

KOM (2024) 0080

KOM (2024) 0080 – Bilag 1 (samlenotat)

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (20231) – Bilag 71 (udvalgsmødereferat side 1279 FO, forhandlingsoplæg vedr. MFF forelagt EEU 29/9-23)

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Jeg orienterer om sagen på vegne af finansministeren.

Forslaget er fremsat som led i implementeringen af aftalen om revision af EU's flerårige finansielle ramme (MFF), som stats- og regeringscheferne nåede til enighed om den 1. februar 2024.

Ændringsbudget 1 hæver forpligtelsesbevillingerne i EU's 2024-budget med ca. 5,8 mia. euro og betalingsbevillingerne med ca. 4,1 mia. euro. Størstedelen af forhøjelsen skyldes, at der tilføres nye midler til finansiel støtte til Ukraine gennem Ukrainefaciliteten. Jeg henviser generelt til samlenotatet for en uddybning af de øvrige ændringer.

Forøgelsen af betalingsniveauet skønnes at medføre en stigning i det danske EU-bidrag på ca. 672 mio. kr. i 2024.

Foruden implementeringen af MFF-revisionen foreslår Kommissionen, at bevillinger under programmet Digitalt Europa kan anvendes på lønomkostninger i administrationen. Den politiske aftale om forordningen om kunstig intelligens medfører, at flere opgaver placeres hos Kommissionen, som Kommissionen altså foreslår at finansiere under programmet Digitalt Europa.

Regeringens holdning til ændringsbudget 1

Regeringen kan støtte forslaget. Det er vigtigt, at aftalen om MFF-revisionen implementeres loyalt og hurtigt, så der kan udbetales støtte til Ukraine. Regeringen finder det dog også vigtigt, at antallet af ansatte i EU's institutioner holdes på et stabilt niveau, og at merudgifter til administration finansieres ved reel omprioritering af administrative ressourcer.

Alexander Ryle (LA): I efteråret 2023, da vi drøftede revisionen af EU's budget, var det regeringens holdning, at man kunne gøre en masse inden for de eksisterende budgetrammer. Der var f.eks. omkring 18 mia. euro i uforbrugte midler, og derudover kunne man omprioritere op til 15 pct. mellem EU-programmer. Det var regeringens holdning, at man skulle kigge på det, så der ikke var behov for at øge prisen for EU-medlemskabet. Hvad har ændret sig, siden regeringen nu støtter forslaget? Er det ikke stadig regeringens holdning, at der er mange penge i EU, og at man kan rykke rundt på midler inden for de eksisterende budgetrammer?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Man rykker rundt på nogle poster i forbindelse med omnibusforslaget. Finansministeren har fået mandat af udvalget til at støtte dette resultat. Det er afgørende vigtigt, at vi får støttet Ukraineindsatsen, og at EU's forpligtelse bliver fulgt op med konkret handling. Det er det, der sker her.

Alexander Ryle (LA): Der står i materialet, at forslaget ikke er forelagt til forhandlingsoplæg. Derfor forstår jeg ikke ministerens kommentar om, at der er givet mandat. Kan vi blive klogere på, hvad vi har givet mandat til?

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Der er forelagt forhandlingsoplæg for selve MFF-revisionen. Vi har vurderet, at denne sag forelægges til orientering grundet sagens tekniske karakter. Den godkendes formelt på rådsmødet for almindelige anliggender den 19. marts 2024.

Punkt 9. Kommissionens omnibusforslag, der regulerer bevillingerne for en række EU-programmer

– *Orientering*

KOM (2024) 0100 og KOM (2024) 0301

KOM (2024) 0100 – Bilag 1 (sammenfatning)

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

EUU alm. del (20231) – Bilag 71 (udvalgsmødereferat side 1279 FO, forhandlingsoplæg vedr. MFF forelagt EEU 29/9-23)

Miljøministeren (Magnus Heunicke): Jeg orienterer om sagen på vegne af finansministeren.

Forslaget er fremsat som led i implementeringen af aftalen om revision af EU's flerårige finansielle ramme (MFF), som stats- og regeringscheferne nåede til enighed om den 1. februar 2024.

Forslaget justerer de såkaldte referencebeløb for en række EU-programmer i perioden 2025-2027 – altså de beløb, som der i udgangspunktet planlægges med forud for de årlige budgetforslag. Da forslaget er af teknisk karakter, forelægger jeg det til orientering.

Baggrunden for reduktionerne er, at aftalen om MFF-revisionen indebærer omprioriteringer inden for EU-budgettet, som skulle reducere udgiftspresset på EU-landenes nationale budgetter.

Konkret er der tale om reduktioner for 2,2 mia. euro for en række EU-programmer på samhørigheds- og landbrugsområdet i perioden. Ligeledes tilføres 1 mia. euro til EU's instrument for grænseforvaltning og visumpolitik (BMVI). Resterende omprioriteringer under MFF-revisionen håndteres i regi af de årlige budgetforhandlinger.

Ændringerne har statsfinansielle konsekvenser. Isoleret set medfører justeringerne en reduktion i det danske EU-bidrag. Den generelle MFF-revision indebærer dog en samlet stigning i det danske EU-bidrag, som udmøntes konkret i regi af de årlige budgetforhandlinger. Dertil kommer, at Danmark med MFF-revisionen mister den resterende landekonvolut for EU's brexitreserve i 2025 på i størrelsesordenen 300 mio. kr.

Regeringens holdning til omnibusforslaget

Regeringen støtter Kommissionens omnibusforslag, fordi der er tale om tekniske justeringer, der implementerer den aftalte MFF-revision.

Med MFF-revisionen var det centralt at sikre støtten til Ukraine. Det indebærer selvsagt øgede udgifter. Derfor finder regeringen det positivt, at aftalen om MFF-revisionen også indebærer omprioriteringer inden for EU-budgettet. Nu skal fokus rettes mod implementering, og især at støtten til Ukraine kommer i omdrejninger.

Medlemmerne havde ingen kommentarer til dette punkt.

Punkt 10. Rådsmøde nr. 4015 (miljø) den 25. marts 2024

Rådsmøde 4015 – Bilag 2 (sammenotat)

EUU alm. del (20231) – Bilag 392 (kommenteret dagsorden)

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Sagen forelægges til orientering.

3. Meddelelse om Europas klimamål i 2040 og vej til klimaneutralitet i senest 2050 med henblik på at opbygge et bæredygtigt, retfærdigt og velstående samfund

– *Politisk drøftelse*

KOM (2024) 0063

EU-note (20231) – E 17 (EU-nyt af 7/2-24)

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Det belgiske formandskab har sat meddelelsen på rådsmødet til politisk drøftelse. Det er den første drøftelse, der skal være blandt EU's klimaministre, siden forslaget til et klimamål for 2040 blev fremsat.

Kommissionen offentliggjorde meddelelsen den 6. februar 2024. I meddelelsen anbefaler Kommissionen at fastsætte et mål for EU i 2040 på 90 pct. i forhold til 1990-niveauet. Målet dækker både udledninger og optag. Kommissionen anfører, at målet om 90 pct. er i overensstemmelse med Parisaftalens 1,5-gradsmålsætning, den europæiske klimalov samt de anbefalinger, som det europæiske klimaråd kom med i juni 2023. Det fremgår ligeledes af meddelelsen, at alle sektorer skal levere.

Regeringen støtter Kommissionens meddelelse. For regeringen er det vigtigt, at vi sikrer en ambitiøs omstilling i EU. Det skal vi for klimaet, for at sikre EU's forsyningssikkerhed og energiuafhængighed og for at sikre Europas evne til stadig at være i front i udviklingen af ny og innovativ grøn teknologi.

Hvis vi ikke fastholder momentum, risikerer Europa at sakke bagud og få svært ved at nå i mål med klimaneutralitet i senest 2050. 2040-målet underbygger desuden troværdigheden omkring 2030-målet, så også i det perspektiv er det vigtigt.

Der vil skulle foretages store investeringer uanset hvad. Det gælder for eksempel i den europæiske energiinfrastruktur. Det er derfor vigtigt, at vi får truffet de rigtige beslutninger nu, som også kan sende de nødvendige, langsigtede signaler til investorer og virksomheder.

Regeringen er derfor gået forrest med ønsket om et ambitiøst 2040-mål. Danmark er således det første EU-land, der har meldt ud med et konkret måltal på mindst 90 pct. Danmark har desuden sikret opbakning fra 11 andre EU-lande til et fælles brev, hvori der opfordres til et ambitiøst klimamål for 2040. Landene tæller bl.a. Tyskland, Frankrig og Bulgarien. Brevet blev fremsendt, før Kommissionen fastlagde sin position.

Udmøntningen af et 2040-mål på 90 pct. bliver en meget omfattende opgave på tværs af Europa.

For regeringen er det derfor vigtigt, at målet efterfølgende implementeres på en omkostningseffektiv måde. For at kunne gå foran skal vi fortsat kunne vise, at omstillingen kan lade sig gøre. Derfor

arbejder regeringen for en ambitiøs og omkostningseffektiv fælleseuropæisk klimaregulering, hvor alle sektorer skal levere. Det bør så vidt muligt ske gennem kvotehandel, som så samtidig understøttes af ambitiøs sektorregulering. Det gælder også for landbruget, hvor udledningerne desværre ikke er reduceret nævneværdigt.

Regeringen ønsker også at se på, om den eksisterende energiregulering i EU er indrettet på den rette måde. Det er vigtigt, at vi fremadrettet har en regulering, der kan understøtte et fleksibelt og integreret energisystem med en høj andel af vedvarende energi.

Det er energisektoren, der skal levere det største bidrag. Derfor er det centralt, at vi har optimale rammer på plads. Her presser regeringen særlig på for, at det skal blive nemmere og mere rentabelt at opstille og afsætte energi fra havvind til resten af Europa.

Med offentliggørelsen af meddelelsen er drøftelserne om målet nu begyndt. Det er endnu uklart, hvornår der vil blive truffet en beslutning. EU's klimamål er hidtil blevet besluttet af EU's stats- og regeringschefer ved enstemmighed. Målet vil også skulle indarbejdes i en revision af den europæiske klimalov, som forventes fremsat af den nye Kommission i første kvartal 2025.

Regeringen presser sammen med ligesindede på for, at der træffes beslutning om målet i god tid før COP30, så EU kan gå foran og få andre med.

Marianne Bigum (SF): Ministeren siger, at regeringen er gået forrest i forbindelse med at foreslå målet på 90 pct. Det bliver kaldt ambitiøst, og det lyder da også højt, men det europæiske klimaråd anbefaler 90-95 pct. Den ambitiøse målsætning ville derfor være 95 pct. De Grønne (Greens/EFA), som SF er en del af, mener, at vi skal op på 100 pct., hvis vi skal være i overensstemmelse med 1,5-gradsmålet. Hvorfor kæmper regeringen ikke som minimum for 95 pct.?

På COP28 snakkede vi meget om nødvendigheden af udfasning af brug af fossile brændsler. Hvad tager regeringen med for at sikre den dagsorden?

Det danske klimaråd har sagt, at det ser ud til, at vi ikke når vores nuværende EU-mål på området. Jeg bakker fuldt op om nye ambitiøse mål, men hvordan sikrer vi os, at vi når dem?

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Det er ikke en mulighed ikke at nå det EU-fastsatte mål for byrdefordelingen og LULUCF-sektoren (arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug). Det er et direktiv, og vi lever i et retssamfund. Vi lever op til vores forpligtigelser. Klimarådets måde at udtrykke det på er lidt uheldig, for den antyder, at Danmark vil lade være med at leve op til sine forpligtigelser. Det kommer vi til at gøre. Vi ved alle sammen, at den store klump inde i maven i den diskussion er landbrugets emissioner, og vi er midt i processen med at få reguleringen af det på plads. Jeg anser det ikke som en option at lade være med at leve op til målet. Man kan diskutere, med hvilke virkemidler man opnår det, men det er en anden diskussion.

Danmark er mig bekendt det eneste land, der har meldt et måltal ud. Vi har sagt mindst 90 pct. Hvis andre lande melder højere tal, og der kan danne sig en alliance, der kan have indflydelse på resultatet, så er der fleksibilitet i den danske udmelding til at følge med. Vi er her ikke for at føre symbolpolitik, så det handler om at lægge sig et sted, som er ambitiøst, men hvor man samtidig kan danne alliancer med andre lande. Det har vi bestræbt os på, og det lykkedes at få 11 andre

lande med som medunderskrivere, før Kommissionen fastlagde sin position. Man kan have så ideelt et synspunkt, at man sætter sig selv uden for en kreds af lande, der kan være med til at danne en alliance. Jeg er mere til resultater, og det er regeringen også, og derfor positionerer vi os p.t. som det mest ambitiøse land i EU. Jeg glæder mig til at se de andre landes meldinger. Hvis der er et balancepunkt i EU over 90 pct., kommer Danmark entydigt til at støtte det.

I forhold til udfasning af fossile brændsler: Det går okay for energisektoren med at sænke sine emissioner både i Danmark og i EU i kraft af gode teknologier, der udvikler sig fornuftigt. Sol og vind vokser frem. Nogle lande vælger atomkraft. Transport og landbrug er de to store udfordringer. Det vil være svært at forestille sig, at de kan fungere uden udledning. Derfor indgår der et langt kapitel i de bagvedliggende rapporter, der handler om, at vi skal have udviklet CO₂-fangst og -lagring og andre veje til at få negative emissioner. Det kan f.eks. være optag i skov.

Marianne Bigum (SF): Jeg har ikke hørt Klimarådet sige, at regeringen har tænkt sig at bryde lovgivningen. Jeg forstår deres udmelding sådan, at det ikke er godtgjort, at man kan nå målet med de tiltag, der er lagt frem. Derfor efterspørger de yderligere tiltag – det er ikke en ringeagtelse af regeringen.

Jeg anerkender fuldt ud det kæmpe arbejde med at skabe alliancer omkring høje målsætninger. Men det er ikke min opfattelse, at 90 pct. er nok til at nå 1,5-gradsmålsætningen, som er en rimelig afgørende og bunden opgave. Derfor burde man satse højere på at skabe alliancer omkring et højere mål.

Jeg er enig med det, ministeren siger om landbrug og transportsektoren. Jeg har tidligere rejst den cirkulære økonomis rolle over for ministeren. Sidste år blev der udarbejdet en Circularity Gap Report, hvor man kan læse, at vi i Danmark er ca. 4 pct. cirkulære., og at hvis man bare hævede det til 11 pct., kunne man reducere CO₂-udledningerne med 40 pct., så vidt jeg husker. For nylig har vi fået en rapport fra vist nok Det Europæiske Miljøagentur (EEA), som viser, at vi ikke er i nærheden af den målsætning i EU, og vi er det heller ikke i Danmark. I hvilken grad har ministeren mulighed for at tage hurtig omstilling til cirkulær økonomi med som en af de vigtige parametre?

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Lars Aagaard): Jeg opfattede det, der blev sagt om 1,5-gradsmålet, som en holdning. Jeg har fået oplyst, at det europæiske klimaråd siger, at reduktion på 90 pct. er i tråd med 1,5-gradsmålet. Både den nedre og den øvre del af spændet er i tråd med 1,5-gradsmålet. Jeg har respekt for, at man kan have sine egne politiske og faglige vurderinger af de risici, der ligger bagved disse vurderinger.

Jeg lagrer det, du siger om cirkulær økonomi, i baghovedet. EU-processen fungerer sådan, at Kommissionen starter med at melde et mål ud. Så forpligter man sig til et mål, og derefter kommer implementeringspakken. Hvis der er omkostningseffektive CO₂-reduktioner at hente ved cirkulær økonomi, skal det selvfølgelig også være en del af værktøjskassen til at opnå vores klimamål.

4. Eventuelt

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

5. Siden sidst

Ministeren havde ingen bemærkninger til dette punkt.

Mødet sluttede kl. 12.27.